

משרד החינוך

חוזר המנהל הכללי

הוראות והודעות

תשע"ט/13

אב התשע"ט - אוגוסט 2019

לתשומת לב המנהלים והמורים

לפי האמור בסעיף 3(א) ל"תקנות חינוך ממלכתי (סדרי פיקוח) התשל"ג-1973", הוראות המנהל הכללי המופיעות בחוזרי המנכ"ל מחייבות את המנהלים ואת המורים, ועליהם לנהוג לפיהן.

חוברת זו מרכזת לנוחותכם את ההוראות שהתפרסמו ביום שבו היא יצאה לאור. עם זאת, מאחר שחלים מזמן לזמן שינויים ותיקונים בהוראות המנכ"ל, על המשתמש בחוברת מוטלת האחריות לבדוק באתר משרד החינוך אם חלו שינויים בהוראות ממועד פרסום החוברת. יש לפעול בהתאם להנחיות המעודכנות ביותר בכל נושא.

תוכן עניינים

הוראות

	תחומי דעת ותכניות לימודים
	מקצועות הרוח והחברה
4	לימודי היסטוריה בחינוך הממלכתי במגזר היהודי
	עובדים במערכת החינוך
	מורים וגננות
	התנאים לקבלת רישיון להוראת הביולוגיה - הוראת שעה לשנת הלימודים
19	התש"ף בלבד
	התנאים לקבלת רישיון להוראת הכימיה - הוראת שעה לשנת הלימודים
25	התש"ף
30	רישיונות להוראת הפיזיקה- הוראת שעה לשנת הלימודים התש"ף בלבד
	הודעות

	תכניות ויעדים חינוכיים
	חינוך חברתי וקהילתי
35	ברית חיים - תוכנית חינוכית ערכית לתנועה הדרוזית-ציונית בישראל
	תחומי דעת ותכניות לימודים
	חינוך גופני
38	אירוע ספורט: "אתנה הולכות רחוק"
	ארגון העבודה החינוכית
	מהלך שנת הלימודים: ימי הלמידה, החופשות ושעות הפעילות
39	הבחירות לכנסת ה-22
	תחרויות, חידונים ופרסים
	מסגרות התחרות הספורטיבית, האירועים הארציים והבין-לאומיים ומועדי
40	האליפויות בשנת הלימודים התש"ף
	מינהל מוסדות חינוך
	תקצוב מוסדות חינוך
55	גמול ריכוז בתי ספר קטנים/מקצוע הוראה קטן לשנת הלימודים התש"ף
	תשלום עבור תלמידי חוץ בחינוך הרגיל: עדכון תעריפי החיוב לשנת
65	הלימודים התש"ף

לימודי היסטוריה בחינוך הממלכתי במגזר היהודי

הוראת קבע מספר 0226 - החלפה
תוקף הוראה מ-18.8.2019

תחולה

בתי הספר בחינוך הממלכתי.

תמצית ההוראה

הוראה זו עוסקת בתחום הדעת היסטוריה בחינוך הממלכתי ומרכזת את המידע על המקצוע. תחום הדעת היסטוריה הוא חלק מתחומי הליבה, והתלמידים לומדים אותו בצורה מסודרת בכיתה ו', בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה. הוראה זו מציגה את חשיבות המקצוע בהתאם לחוק החינוך הממלכתי, את מבנה הלימודים וההערכה, את נושאי הלימוד, את התפיסה העומדת מאחורי תוכניות הלימודים לחינוך הממלכתי ואת האופן שבו אפשר לבחור במקצוע זה כמקצוע בחירה מוגבר בחטיבה העליונה. ההוראה גם מציגה למנהלי בתי הספר הממלכתיים את הפיתוח המקצועי המחייב כל מורה העוסק בתחום, ומנחה כיצד לשלב את התחום גם בפעילות העשרה ובטיולים.

תקציר השינויים

הוראה זו מרכזת לראשונה את כל המידע המעודכן על תחום הדעת בחינוך הממלכתי בחוזר אחד.

הגורם האחראי

מנהל תחום הדעת היסטוריה לחינוך הממלכתי, המזכירות הפדגוגית,

אגף א' – חברה ורוח

02-5603600

ornaka@education.gov.il

הוראות מבוטלות

- הסברה חינוכית של תקופת השואה והגבורה **מספר: 141 פורסמה בחוזר: כא/11 בתאריך: ט' באייר תשכ"א, 25 באפריל 1961**
- הנושאים בבחינת הבגרות במקצוע היסטוריה בתשכ"ג **מספר: 147 פורסמה בחוזר: כב/11 בתאריך: כ"א בניסן תשכ"ב, 25 באפריל 1962**
- תוכנית להוראת נושא השואה והגבורה בהיסטוריה ובספרות בבתי הספר העל יסודיים **מספר: 135 פורסמה בחוזר: כג/7 בתאריך: ט"ו באדר תשכ"ג, 11 במרץ 1963**
- הנחיות לביצוע ת"ל בנושא השואה והגבורה **מספר: 150 פורסמה בחוזר: כג/9 בתאריך: א' בניסן תשכ"ג, 26 במרץ 1963**
- לימוד דברי הימים בכיתה ח **מספר: 99 פורסמה בחוזר: כז/8 בתאריך: כ"א באדר תשכ"ז, 03 במרץ 1967**
- תכנית הלימודים בחטיבת הביניים **מספר: 52 פורסמה בחוזר: לז/1 בתאריך: כ"ו באב תשכ"ז, 01 בספטמבר 1967**
- תולדות עם ישראל בדורות האחרונים וידיעת המדינה **מספר: 135 פורסמה בחוזר: לח/4 בתאריך: כ"א בכסלו תשל"ח, 01 בדצמבר 1977**
- תולדות עם ישראל בדורות האחרונים וידיעת המדינה **מספר: 208 פורסמה בחוזר: לח/6 בתאריך: כ"ד בשבט תשל"ח, 01 בפברואר 1978**

- הפרדת זמנים בין לימודי התנ"ך ללימודי ההיסטוריה בכיתה ו' בבית הספר הממלכתי **מספר: 365 פורסמה בחוזר: לח/8 בתאריך: כ"ב באדר ב תש"ח, 02 באפריל 1948**
- שינויים בבחינות הבגרות בתולדות עם ישראל וידיעת העם והמדינה בבתי הספר העל-יסודיים העיוניים בשנת תש"ם **מספר: 273 פורסמה בחוזר: לט/9 בתאריך: ד' באייר תשל"ט, 01 במאי 1979**
- החיים בארץ ישראל בתקופת המקרא- תכנית לימודים קדם היסטורית לממלכתי **מספר: 44 פורסמה בחוזר: מב/2 בתאריך: ב' באלול תשמ"א, 01 בספטמבר 1981**
- נושאים חדשים בת"ל ובבגרות בהיסטוריה כללית **מספר: 116 פורסמה בחוזר: מב/116 בתאריך: ד' בחשון תשמ"ב, 01 בנובמבר 1981**
- מרד בר כוכבא **מספר: נספח א פורסמה בחוזר: מב/10 בתאריך: י' בסיון תשמ"ב, 01 ביוני 1982**
- הצעה לת"ל בהיסטוריה לכיתות מסמ"מ **מספר: 301 פורסמה בחוזר: מג/10 בתאריך: כ' בסיון תשמ"ג, 01 ביוני 1983**
- שינויים בבחינות הבגרות בתע"י ובהיסטוריה כללית קיץ תשמ"ג **מספר: 150 פורסמה בחוזר: מג/5 בתאריך: י"ד בכסלו תשמ"ד, 20 בנובמבר 1983**
- בחינות הבגרות בתולדות ישראל- יחידה י' בבתי הספר הדתיים בקיץ תשמ"ד **מספר: 175 פורסמה בחוזר: מג/6 בתאריך: י"ח בשבט תשמ"ג, 01 בפברואר 1983**

- שתי סדרות של תכניות רשות בנושא: תולדות היישוב **מספר: 36 פורסמה בחוזר: מד/1 בתאריך: כ"ג באלול תשמ"ג, 01 בספטמבר 1983**
- פטור מבחינת בגרות על יסוד עבודת גמר בתולדות עם ישראל או באזרחות **מספר: 70 פורסמה בחוזר: מד/2 בתאריך: כ"ה בתשרי תשמ"ד, 02 באוקטובר 1983**
- ביטול בחינת הבגרות ביחידות א'-ה' בהיסטוריה, במועד חורף **מספר: 145 פורסמה בחוזר: מד/5 בתאריך: כ"ו בטבת תשמ"ד, 01 בינואר 1984**
- צירוף המקצוע אזרחות להיסטוריה או למדעי החברה **מספר: 192 פורסמה בחוזר: מד/7 בתאריך: ז' באדר ב תשמ"ד, 11 במרץ 1984**
- בחינות בגרות נושאי בחירה בתולדות ישראל ובהיסטוריה כללית (יחידה ח'), החל במועד קיץ התשמ"ו **מספר: 204 פורסמה בחוזר: מו/6 בתאריך: י"ט בשבט תשמ"ג, 02 בפברואר 1983**
- בחינת הבגרות ב"תולדות הערבים והאיסלאם" - שאלון 910611 (יחידת לימוד 1) **מספר: 195 פורסמה בחוזר: מז/5 בתאריך: ל' בכסלו תשמ"ז, 01 בינואר 1987**
- בחינות בגרות בנושא - פרקים נבחרים בתולדות ישראל החל מקיץ תשמ"ח **מספר: 101 פורסמה בחוזר: מח/2 בתאריך: כ' בתשרי תשמ"ט, 01 באוקטובר 1988**
- בחינות הבגרות בתולדות עם ישראל ובאזרחות **מספר: 428 פורסמה בחוזר: מח/10 בתאריך: ט"ז בסיון תשמ"ח, 01 ביוני 1988**

- בחינת הבגרות על תולדות הערבים והאיסלאם **מספר: 241**
פורסמה בחוזר: מט/6 בתאריך: כ"ו בשבט תשמ"ט, 01 בפברואר 1989
- שינויים במתכונת בחינות הבגרות בתולדות עם ישראל ובהיסטוריה
בבתי הספר העיוניים הכלליים החל מתש"ן **מספר: 369 פורסמה בחוזר: מט/8 בתאריך: כ"ו בניסן תשמ"ט, 01 במאי 1989**
- המאה העשרים - בעיות נבחרות יחידה ה' בהיסטוריה **מספר: 236**
פורסמה בחוזר: שן/6 בתאריך: ו' בשבט תש"נ, 01 בפברואר 1990
- בגרות בהיסטוריה קיץ תשנ"א **מספר: 340 פורסמה בחוזר: שן/8 בתאריך: ו' בניסן תש"נ, 01 באפריל 1990**
- תכנית בחינות הבגרות בהיסטוריה קיץ תשנ"א - תיקון **מספר: 416**
פורסמה בחוזר: שן/10 בתאריך: ח' בסיון תש"נ, 01 ביוני 1990
- בחינות הבגרות בתולדות הערבים והאיסלם **מספר: 187 פורסמה בחוזר: נא/4 בתאריך: ט"ו בכסלו תשנ"א, 02 בדצמבר 1990**
- תכנית בתולדות עם ישראל ובהיסטוריה כללית לע"ל **מספר: 229**
פורסמה בחוזר: נא/5 בתאריך: ט"ו בטבת תשנ"א, 01 בינואר 1991
- שינויים במבנה הבגרות בתע"י ובהיסטוריה לממלכתי החל מקיץ תשנ"א **מספר: 338 פורסמה בחוזר: נא/7 בתאריך: ט"ו באדר תשנ"א, 01 במרץ 1991**
- ת"ל בהיסטוריה ובתע"י החל מתשנ"ג **מספר: 403 פורסמה בחוזר: נב/9 בתאריך: כ"ח בניסן תשנ"ב, 01 במאי 1992**

- ת"ל בהיסטוריה ובתע"י בעיוניים הכלליים **מספר: 447 פורסמה בחוזר: נב/10 בתאריך: י' בסיון תשנ"ב, 11 ביוני 1992**
- ת"ל בהיסטוריה ובתע"י בכיתות י' של בתי הספר העיוניים הכלליים - תיקון **מספר: 20 פורסמה בחוזר: נג/1 בתאריך: ג' באלול תשנ"ב, 01 בספטמבר 1992**
- נושאים נבחרים בהיסטוריה לעל יסודיים כלליים - יחידה ח' **מספר: 161 פורסמה בחוזר: נג/4 בתאריך: ו' בכסלו תשנ"ג, 01 בדצמבר 1992**
- עבודת סיכום בהיסטוריה בנושא תקופת בית שני... לעל יסודיים עיוניים כלליים **מספר: 255 פורסמה בחוזר: נג/6 בתאריך: י' בשבט תשנ"ג, 01 בפברואר 1993**
- בחינות הבגרות בנושא תולדות הערבים והאסלם **מספר: 346 פורסמה בחוזר: נג/8 בתאריך: י' בניסן תשנ"ג, 01 באפריל 1993**
- בחינות הבגרות בהיסטוריה קיץ תשנ"ה **מספר: 448 פורסמה בחוזר: נד/10 בתאריך: כ"ב בסיון תשנ"ד, 01 ביוני 1994**
- הודעות המפמ"ר להיסטוריה בחינוך הכללי **מספר: 303 פורסמה בחוזר: נז/7 בתאריך: כ"ג באדר תשנ"ז, 02 במרץ 1997**
- בחינות הבגרות בהיסטוריה בחינוך הכללי **מספר: 9 פורסמה בחוזר: נז/1 בתאריך: י"ז באלול תשנ"ו, 01 בספטמבר 1996**
- שינויים במבנה הלימודים והבחינות בהיסטוריה בחינוך הכללי **מספר: 72 פורסמה בחוזר: נח/2 בתאריך: כ"ט באלול תשנ"ז, 01 באוקטובר 1997**

- המתכונת החדשה בהיסטוריה בחינוך הכללי **מספר: 139 פורסמה בחוזר: נח/4 בתאריך: ב' בכסלו תשנ"ח, 01 בדצמבר 1997**
- הבחינות בתע"י ובידיעת העם והמדינה בחינוך הכללי (שאלונים 913061 ו 013611) ובחינוך הדתי (913081 ו 913631) **מספר: 28 פורסמה בחוזר: נח/1 בתאריך: כ"ט באב תשנ"ז, 01 בספטמבר 1997**
- ידיעת העם והמדינה לתלמידים בנתיב הטכנולוגי, החקלאי והימי בחינוך הכללי **מספר: 4.3-11 פורסמה בחוזר: סא/3 בתאריך: ג' בחשון תשס"א, 01 בנובמבר 2000**
- שינוי בשקלול הציון בהיסטוריה בחינוך הכללי, 2 י"ל **מספר: 4.3-6 פורסמה בחוזר: סד/4 בתאריך: ו' בכסלו תשס"ד, 01 בדצמבר 2003**
- התחדשות תהליכי ההוראה, הלמידה 3.1-39 וההערכה בבית הספר העל-יסודי **מספר: 3.1-39 סעיף פורסמה בחוזר: עא/4(א) בתאריך: כ"ד בכסלו תשע"א, 01 בדצמבר 2010**
- תכנית לחידוש פני ההוראה והלמידה במקצועות הליבה ההומניסטיים: ספרות, תנ"ך והיסטוריה **מספר: 9.7-5 פורסמה בחוזר: עג/10(ב) בתאריך: ח' בתמוז תשע"ג, 16 ביוני 2013**
- לימודי הבחירה בהיסטוריה בחינוך הכללי **מספר: 4.3-12 פורסמה בחוזר: תשע/9(א) בתאריך: י"ח באייר תש"ע, 02 במאי 2010**
- לימודי ההיסטוריה בחינוך הכללי והדתי **מספר: 9.7-12 פורסמה בחוזר: סז/8(א) בתאריך: י"ג בניסן תשס"ז, 01 באפריל 2007**

הוראות קשורות

- "בשבילי הזיכרון" – תכנית חינוכית רב גילית בנושא השואה **מספר:** 9.10-3 **פורסמה בחוזר:** עה/4(א) **בתאריך:** ט' בכסלו תשע"ה, 01 בדצמבר 2014
- לימודי השואה **מספר:** 9.10-2 **פורסמה בחוזר:** נט/4(א) **בתאריך:** י"ב בכסלו תשנ"ט, 01 בדצמבר 1998

תוכן העניינים

9	1. רקע
9	2. תחום הדעת היסטוריה
9	2.1 כללי
9	2.2 בחינוך היסודי
10	2.3 בחטיבת הביניים
10	2.4 בחטיבה העליונה
10	3. עקרונות להוראת ההיסטוריה
11	4. הכשרת המורים ופיתוח מקצועי
11	4.1 ההכשרה הדרושה להוראת היסטוריה
11	4.2 פיתוח מקצועי
11	5. ארגון הוראת ההיסטוריה
12	6. מבנה הלימודים וההערכה בבחינות הבגרות
12	6.1 תוכנית החובה בהיקף של 2 יח"ל
13	6.2 תוכנית מורחבת בהיקף של 5 יח"ל
13	6.3 תוכניות מיוחדות
15	6.4 התאמת תוכנית הלימודים בהיסטוריה לעולים ולבוגרי המערכת

1. רקע

תחום הדעת היסטוריה עוסק בתולדות האנושות מראשית התפתחות התרבות, וחושף את הלומדים להבנת תהליכים, מניעים, השפעות וכוחות הפועלים בעולם. למידה רצופה ועקבית של תחום ההיסטוריה מרחיבה דעת, מעשירה ומסייעת לקדם חלק ממטרות חוק החינוך הממלכתי: "1. לחנך אדם להיות אוהב אדם, אוהב עמו ואוהב ארצו, אזרח נאמן למדינת ישראל, המכבד את הוריו ואת משפחתו, את מורשתו, את זהותו התרבותית ואת לשונו; 3. ללמד את תולדות ארץ ישראל ומדינת ישראל; 4. ללמד את תורת ישראל, תולדות העם היהודי, מורשת ישראל והמסורת היהודית, להנחיל את תודעת זכר השואה והגבורה ולחנך לכבדם; 7. לחזק את כוח השיפוט והביקורת, לטפח סקרנות אינטלקטואלית, מחשבה עצמאית ויזמה ולפתח מודעות ועירנות לתמורות ולחידושים". לימוד וידיעה של העבר הם הבסיס לבנייתו של עתיד ערכי ומוסרי.

2. תחום הדעת היסטוריה

2.1 כללי

היסטוריה היא ממקצועות הליבה, ולימודי ההיסטוריה מתקיימים בחינוך הממלכתי החל מכיתה ו' וכלה בסיום התיכון. לימודי ההיסטוריה הם חלק מהלימודים ההומניסטיים, המנחילים תרבות וערכים. תוכנית הלימודים בהיסטוריה בחינוך הממלכתי חושפת את הלומדים לפרקים בהיסטוריה כללית לצד פרקים רבים בהיסטוריה של העם היהודי, של מדינת ישראל ושל ארץ ישראל, תוך ניסיון ליצור שילוב נאות המבוסס על הבנת התהליכים הכלליים והשפעתם על ההיסטוריה של עם ישראל. להוראת היסטוריה בבית-הספר יש תפקיד מרכזי בבניית השקפת העולם של התלמיד שישתלב בעתיד כאזרח במדינתו ויראה את עצמו חלק מעמו ומהתרבות האנושית. השקפת עולם זו צריכה להיות מבוססת, בין השאר, על ידע היסטורי רחב ועל יכולת העמקה ועיון בו. להוראת ההיסטוריה יש חשיבות רבה במדינת ישראל, המבקשת להנחיל ערכים משותפים לאזרחיה ולחזק את זיקת תלמידי החינוך הממלכתי לעם היהודי ולתרבותו.

2.2 בחינוך היסודי

לימודי ההיסטוריה מתחילים בכיתה ו' בבית הספר היסודי. [התכנים הנלמדים בכיתה ו'](#) הם ההיסטוריה של העולם היווני-רומי והיהודים. במסגרת הלימודים התלמידים נחשפים לראשונה לתפיסה העומדת מאחורי חקר ההיסטוריה, מודגשים ההיבטים הערכיים ומוקנות לתלמידים, בין השאר, מיומנויות השוואה והסקת מסקנות לגבי התרחשויות ואירועים.

2.3. בחטיבת הביניים

לימודי ההיסטוריה בחטיבת הביניים משלבים היסטוריה כללית עם ההיסטוריה של עם ישראל ומפגישים את התלמידים עם רבגוניותה של האנושות ועם הקשרים והזיקות בין קבוצות שונות. תוכנית הלימודים מדגישה ערכים הומניסטיים, אוניברסליים ולאומיים, מחדדת את יכולתם העיונית של התלמידים ומזמנת פיתוח חשיבה מסתעפת וביקורתית. התוכנית בחטיבת הביניים ממוקדת בימי הביניים ובעת החדשה. רצוי לפרוס את הוראת המקצוע על פני 3 שנות הלימוד בחטיבה, ובכל מקרה יש ללמד את תחום הדעת בפריסה של שתי שנות לימוד לפחות.

2.4. בחטיבה העליונה

תוכנית הלימודים בחטיבה העליונה מתייחסת לתקופות שונות של העם היהודי ולהשתלבותו בהיסטוריה הכללית מימי בית שני, דרך ימי הביניים ועד לעת החדשה, לציונות ולהקמת המדינה ולשנותיה הראשונות. התוכנית בנויה מפרקי חובה ומפרקי בחירה ויש להקדיש להוראתה בכיתות הרגילות לפחות 6 ש"ש (אך מומלץ 7 ש"ש) לאורך התיכון, ב-4 סמסטרים לפחות.

3. עקרונות להוראת ההיסטוריה

תוכנית הלימודים בהיסטוריה נבנתה כרצף על פי התקופות, והיא מבוססת על העקרונות האלה:

- **התמקדות בתופעות מרכזיות בהיסטוריה של העולם המערבי** - בשל ההשפעה המכרעת של התרבות המערבית על החברה היהודית והישראלית
- **בחירת נושאי הלימוד מתחום ההיסטוריה הפוליטית והחברתית ומתחום ההיסטוריה של התרבות** - כדי שהתלמידים יכירו את תולדות האנושות על גווניה השונים
- **רציפות והמשכיות, שילוב תמה וכרונולוגיה** - כדי להעמיק בקרב התלמידים את המודעות לקיום המשכיות והתפתחות בתולדות האנושות לאורך הדורות
- **רלוונטיות** בבחירת נושאי הלימוד המביאה בחשבון את משמעותו של הנושא ללומדים.
- **שילוב בין היסטוריה כללית להיסטוריה של עם ישראל** - לימוד תולדות עם ישראל הן כסיפור ההיסטורי המיוחד של העם היהודי והן בתוך ההקשר של ההיסטוריה הכללית, תוך בחינת קשרי הגומלין ביניהם

- **הצגת נושאי הלימוד מנקודות מבט שונות** - כדי שלימוד המקצוע בבית הספר ישקף את ההיסטוריה על כל מורכבותה
- **ארגון התכנים סביב סוגיות ורעיונות מרכזיים** - כדי שיזמנו שיח לימודי בכיתה
- **שימוש באסטרטגיות הוראה מגוונות** – כדי לעודד את התלמידים לקחת חלק פעיל בתהליך הלמידה ולאפשר להם הבניית ידע וטיפול כישורי חשיבה מסדר גבוה לצד לימוד חווייתי.

4. הכשרת המורים ופיתוח מקצועי

4.1. ההכשרה הדרושה להוראת היסטוריה

הוראת ההיסטוריה בחינוך העל-יסודי תיעשה על ידי מורים שהוכשרו להוראת התחום במסגרת לימודי תואר אקדמי בהיסטוריה, בנוסף ללימודי הוראה, ובחינוך היסודי המורים לעברית המלמדים היסטוריה נדרשים להשתלם בהוראת התחום לפחות פעם ב-3 שנים במהלך עבודתם.

4.2. פיתוח מקצועי

לאחר שילובם של המורים בהוראת ההיסטוריה עליהם להשתתף בקביעות בתהליכי פיתוח מקצועי בתחום הדעת כדי להתעדכן בהדגשים ובהתחדשות של תוכנית הלימודים. במהלך כל שנת לימודים מתקיימות מגוון השתלמויות, ובהן השתלמויות במחוזות, השתלמויות מקוונות והשתלמויות ארציות. רשימת ההשתלמויות מתפרסמת מדי שנה [באתר הפיקוח על הוראת ההיסטוריה](#). במקביל להשתלמויות עומדים לרשות המורים מדריכים בכל הארץ, ואפשר לפנות אליהם בסוגיות של תוכן ושל הוראת התחום. המורים המלמדים מוזמנים לקחת חלק בתהליכי הפיתוח המקצועי ולהיעזר גם [בצוות ההדרכה](#).

5. ארגון הוראת היסטוריה

- 5.1 ארגון לימוד ההיסטוריה והוראתה בשכבות הגיל יהיה בהתאם לתוכנית הלימודים המחייבת בתחום הדעת. מספר שעות ההוראה בכל שכבת גיל הוזכר בסעיף 2 לעיל, ובנוסף עליו להיות מותאם לפרסומים שמשרד החינוך מפרסם מדי שנה באמצעות מסמך המתנ"ה.
- 5.2 נוסף לתוכניות החובה ולשעות החובה עומדות לרשות בתי הספר אפשרויות שילוב של תחום הדעת בדרכים מגוונות, כגון במסגרת לימודי ההעשרה, במסגרת הטיולים והפעילויות החוץ-בית-ספריות בימים מיוחדים וכן במסגרת הוראה רב-תחומית.

בחטיבות העליונות של בתי הספר העל-יסודיים מתקיימת תוכנית החובה בלימודי היסטוריה בהיקף של 2 יח"ל, המפורטת בסעיף 6 להלן. נוסף על כך עומדים לרשות בתי הספר גם השילובים המובנים המפורטים להלן:

- א. **לימוד היסטוריה כמקצוע בחירה מורחב:** במסגרת תעודת הבגרות כל תלמיד מחויב ללמוד מקצוע מורחב אחד לפחות ברמה של 5 יח"ל. אחת האפשרויות המוצעות לבחירה במסגרת זו היא "היסטוריה מורחב". הרחבת תחום הדעת היסטוריה מבוססת על 2 יח"ל שהן חובה לתעודת בגרות לכל תלמידי החינוך הממלכתי ועל עוד 3 יח"ל להרחבה. פירוט נוסף מובא בס"ק 6.2 להלן.
- ב. לימוד קורס בהיסטוריה במסגרת לימודי השכלה כללית או **לימודי העשרה:** תוכנית הלימודים לתעודת הבגרות מחייבת שני מקצועות להשכלה כללית בהיקף של 30 שעות סך הכול בכל תחום. בהיסטוריה נכתבה [תוכנית לימודים אופציונאלית להעשרה ולהשכלה כללית](#). בתי הספר מוזמנים לשלב בלימודי ההשכלה הכללית את התוכנית שנבנתה או תכנים אחרים בתוכניות הנבנות בבית הספר ולהתאים את דרכי ההוראה וההערכה לאופיים ולאופי התלמידים והקהילה.
- ג. **כתיבת עבודת גמר אישית בהיסטוריה:** ביצוע עבודת גמר הוא זכות הניתנת לתלמידים סקרנים ובעלי מוטיבציה. עבודת הגמר היא אישית, והיא מלווה בסיוע של יועץ אקדמי ונרשמת בתעודת הבגרות כאחד ממקצועות הבחירה או בנוסף להם. תלמיד הבוחר לכתוב עבודת גמר יכול לבחור נושא שמעניין אותו ורלוונטי לחייו. ביצוע העבודה מאפשר לתלמיד להביא לידי ביטוי כישורים ייחודיים לו, תוך שילוב עבודה עצמית ושותפות עם המורה ועם המנחה המלווים את התהליך מתחילתו ועד סופו. תלמידים יכולים להגיש עבודת גמר בהיסטוריה בין אם הם לומדים "היסטוריה מורחב" בבית הספר ובין אם לא.

6. מבנה הלימודים וההערכה בבחינות הבגרות

6.1 תוכנית החובה בהיקף של 2 יח"ל

הלימודים בהיסטוריה לקראת תעודת הבגרות מורכבים מ-2 יח"ל חובה. תוכנית הלימודים מחולקת ל-70% המיועדים להערכה על ידי בחינת בגרות חיצונית ול-30% המיועדים להערכה בית-ספרית.

בחינות הבגרות בהיסטוריה מתקיימות בדרכים מגוונות, בהתאמה לתוכנית שהמורה מלמד על פיה: בחינה "רגילה"; בחינה מתוקשבת הכוללת קטעי סרטים, אינפוגרפיקה ומגוון אמצעים

נוספים; בחינה עם חומר פתוח (ללומדים בתוכנית סח"ב); בחינה בית-ספרית ייחודית (ללומדים בתוכנית תמ"ר/"חלוצי הערכה"). החל מהתש"ף נושאי ההערכה הבית-ספרית (חלק ה-30%) הם תקופת בית שני או ערים וקהילות בימי הביניים. בפרק העוסק בשואה ובמלחמת העולם השנייה ייבחנו התלמידים בבחינת הבגרות החיצונית עם ספר פתוח (כל אחד מהספרים המאושרים על ידי משרד החינוך).

6.2 תוכנית מורחבת בהיקף של 5 יח"ל

הלימוד ברמה המורחבת בהיסטוריה כולל את בחינת החובה בהיקף של 2 יח"ל וכן 3 יח"ל נוספות. בחינת הבגרות על פרקי ההרחבה כוללת פרקים להערכה חיצונית בהיקף של 70% מתוכנית הלימודים וכן עבודת חקר אישית, בהיקף של יח"ל אחת שהיא 30% מציון הבגרות של התלמיד.

6.3 תוכניות מיוחדות

6.3.1 בבסיס התוכניות המיוחדות עומדות ארבע תפיסות חינוכיות:

- **מתן אוטונומיה לבית הספר:** האוטונומיה ניתנת תוך ליווי, הדרכה ובקרה של המערכת.
- **הערכה מעצבת למידה:** התוכניות מסיטות את הדגש מהערכה חיצונית בבחינות הבגרות הארציות להערכה בית-ספרית, ורואות בה אמצעי בלבד, והמטרה המרכזית היא הלמידה היום-יומית בכיתה המשקמת את הסקרנות של התלמיד. השאיפה היא להחזיר לשיעורי ההיסטוריה את הסקרנות הטבעית. כדי להשיג מטרת אלה המורים נדרשים לבסס את תהליכי ההוראה-למידה-הערכה על למידה פעילה ועל פיתוח החשיבה.
- **הפחתת ההיקף של החומר הנלמד:** מטרת ההפחתה היא לאפשר העמקה בתכנים ובמיומנויות הלמידה. בכל אחד מהפרקים הנלמדים במסגרת ההערכה הבית-ספרית צוות בית הספר בוחר יסוד מארגן שהנושא יילמד לאורו. בכל בית ספר נבחרים 4-5 פרקי העמקה, ושאר הפרקים נלמדים כגישור או לא אינם נלמדים כלל.
- **תוכנית לכל התלמידים (ולא רק לתלמידים נבחרים):** הניסיון מלמד כי המפתח להצלחת התוכניות הוא בזהות המורים ולא בזהות התלמידים. התוכניות עשויות להצליח מאוד בכל אוכלוסיית תלמידים, אם המורים הם בעלי נכונות להתחדשות בהוראה

ובהערכה, יצירתיות, יוזמה ואומץ להתנסות ובעלי נכונות ללמידה ולהתפתחות.

6.3.2 פירוט התוכניות המיוחדות

א. תמ"ר - תוכנית הערכה ממירה בגרות / "חלוצי הערכה"

התוכניות תמ"ר ו"חלוצי הערכה" מיועדות לבתי ספר מובילים בתחום דרכי הלמידה וההערכה בהיסטוריה המלמדים היסטוריה בחטיבה העליונה בהיקף של 7 ש"ש לפחות. התוכניות ממירות את בחינת הבגרות של תוכנית הלימודים הנדרשת בתחום הדעת בדרכים ייחודיות ומגוונות של חלופות הערכה. הן מבוססות על תפיסת עולם חינוכית ייחודית המקדמת למידה משמעותית והן מותאמת לצורכי בית הספר ונבנות על ידו.

ההצטרפות לתוכניות תמ"ר/ר"חלוצי הערכה"

בהיסטוריה מותנית בעמידה בתנאי הסף המינהליים שקבע האגף לחינוך על-יסודי לכל אחת מהתוכניות ובאישור פדגוגי של המפמ"ר של תחום הדעת. בתי ספר המעוניינים בהערכה מגוונת בהיסטוריה והעומדים בתבחיני ההצטרפות יכולים להגיש בקשה להצטרפות ולהמיר את ההיבחות בבחינת הבגרות בכמה אירועי הערכה חלופית. הציון הנרשם בתעודת הבגרות בתחום הדעת של תלמיד אשר למד בתוכנית הוא הציון המסכם של אירועי הערכה אלו.

ב. סחל"ב - סקרנות, חשיבה, למידה בהנאה

התוכנית סחל"ב מיועדת גם היא לבתי ספר מובילים בתחום דרכי הלמידה וההערכה בהיסטוריה המלמדים היסטוריה בחטיבה העליונה בהיקף של 7 ש"ש לפחות ואשר קיבלו את אישור המפמ"ר להצטרפות באותה שנה. הבחירה היא בבתי ספר שיוכלו לסמן דרך וכיווני פעולה לכלל המערכת בהטמעת למידה משמעותית. ציונו של התלמיד בתוכנית סחל"ב יורכב משני מרכיבי הערכה: הערכה בית-ספרית בהיקף של 60% (סמל שאלון 022273) ובחינת בגרות עם חומר פתוח בהיקף של 40% (סמל שאלון 022271).

ג. כיתות "שאר רוח"

כיתות "שאר רוח" ו"עתודה לשאר רוח" (עש"ר) הן חלק ממהלך רחב לחיזוק לימודי הרוח במערכת החינוך, והן מופעלות בחטיבות הביניים. הכיתות הוקמו ביוזמת המרכז ללימודי רוח בספרייה הלאומית והמזכירות הפדגוגית. ביסודן של התוכניות עומדת

התפיסה כי לימודי רוח ברמה גבוהה הכרחיים לבניית
חברה ישראלית בעלת עומק תרבותי וכי השקעה
בלימודים במקצועות הרוח בחטיבת הביניים תצמיח
תלמידים בעלי מיומנויות קריאה, כתיבה, שיחה
וחשיבה מתקדמות שיגדלו להיות אזרחים משכילים,
מעורבים ובעלי עולם פנימי עשיר.
אלה העקרונות הפדגוגיים של התוכניות:

- הכשרה לקריאה פעילה של טקסטים עיוניים
וספרותיים ברמה גבוהה
- שכלול מיומנויות כתיבה וחקר
- פיתוח יכולות דיון מעמיק ומכבד.

ההצטרפות לתוכניות היא באמצעות מענה לקול
קורא המתפרסם מדי שנה על ידי המזכירות
הפדגוגית.

6.4. התאמת תוכנית הלימודים בהיסטוריה לעולים ולבוגרי המערכת

בתוכניות הלימודים בהיסטוריה קיימת התייחסות מיוחדת לבחינת
הבגרות בהיסטוריה לעולים חדשים, לנבחני משנה ולנבחנים
אקסטרניים.

התנאים לקבלת רישיון להוראת הביולוגיה - הוראת שעה לשנת הלימודים התש"ף בלבד

הוראת שעה מספר 0227 - החלפה
תוקף הוראה מ-1.9.2019 עד 31.8.2020

תחולה

כלל מערכת החינוך

תמצית ההוראה

הוראה זו מפרטת את התנאים לקבלת רישיון לעיסוק בהוראת הביולוגיה, את ההשכלה הנדרשת מן המועמד לעיסוק בהוראת הביולוגיה ואת הקורסים הבסיסיים הדרושים לשם קבלת רישיון להוראת המקצוע והשלמת ההשכלה בשנת הלימודים התש"ף. כמו כן ההוראה מפרטת את התנאים הנדרשים בהוראת הקבע, שיחזרו לתוקפם בשנת הלימודים התשפ"א.

תקציר השינויים

בשנת הלימודים התש"ף בלבד הורחבו אפשרויות הלימוד לקבלת רישיון הוראה בביולוגיה, והן כוללות הכרה בלימודים במכללות להוראה שקיבלו אישור מהמל"ג לצורך השלמה של חלק מהקורסים, בתנאי שהלומד החל את לימודיו במכללה בהתש"ף בלבד. יתר התנאים לקבלת רישיון להוראת הביולוגיה נותרו כשהיו. התנאים התקפים להתש"ף, וכן התנאים שיחזרו לתוקף החל מהתשפ"א ואילך (הוראת קבע), מפורטים בסעיף 2 להלן, "השכלתו של המועמד לעיסוק בהוראת הביולוגיה", ב-ס"ק 2.4, 2.6, ו-2.7.

הגורם האחראי

מרכז רישיונות הוראה, האגף הבכיר לכוח אדם בהוראה

073-3935101

meravpi@education.gov.il

המפמ"ר לביולוגיה, האגף למדעים במזכירות הפדגוגית

iritsa@education.gov.il

הוראות מבוטלות

- רישיונות להוראת הביולוגיה מספר: 224 פורסמה בתאריך: ג' באב תשע"ט, 04 באוגוסט 2019

תוכן העניינים

1.	התנאים לקבלת רישיון לעיסוק בהוראת הביולוגיה	2
2.	השכלתו של המועמד לעיסוק בהוראת הביולוגיה	2
3.	הקורסים הבסיסיים הנדרשים בלימודי הביולוגיה והמבואות בתחומי המדעים	6
3.1.	הקורסים הבסיסיים בביולוגיה	6
3.2.	הקורסים הבסיסיים בתחומי המדעים ברמת המבוא לפחות	6
4.	הטיפול במועמדים להוראה בעלי השכלה אקדמית אשר למדו במוסדות בחו"ל	6

1. התנאים לקבלת רישיון לעיסוק בהוראת הביולוגיה

- 1.1** לשם קבלת רישיון לעיסוק בהוראת הביולוגיה על המורה לעמוד בשלושה תנאים:
- א. השכלה אקדמית בתחומי המדעים שיוגדרו בהמשך
  - ב. השלמת לימודי תעודת הוראה בביולוגיה בחינוך העל-יסודי
  - ג. השלמה בהצלחה של שנת התמחות (סטאז') בהוראת הביולוגיה.
- 1.2** החל משנת הלימודים התשע"ט מחולקים הרישיונות לעיסוק בהוראת הביולוגיה לשתי רמות, כמפורט להלן:
- א. רישיון להוראת הביולוגיה בכיתות ז'-י"ב לבעלי תואר M.Sc. או M.A. בהוראת המדעים לפחות, כמפורט בס"ק 2.1–2.4 להלן
  - ב. רישיון להוראת הביולוגיה בכיתות ז'-י"ב לבעלי תואר B.Sc. בביולוגיה או B.Ed. בביולוגיה במסלול העל-יסודי, כמפורט בס"ק 2.5 להלן- לבעלי תואר B.Sc. בתחום מדעי שאינו ביולוגיה, כמפורט בס"ק 2.6 להלן.

2. השכלתו של המועמד לעיסוק בהוראת הביולוגיה

- 2.1** מועמד שהוא בעל תואר שני, M.Sc., לפחות בביולוגיה (תואר שני בחוג/במחלקה/ בפקולטה למדעי החיים) או M.A. בהוראת

המדעים, ואשר הוא בעל תואר ראשון, B.Sc. בביולוגיה או M.D. ברפואה ו/או בוטרינריה ו/או בעל תואר Ph.D. בביולוגיה ממוסד להשכלה גבוהה מהארץ או מחו"ל, אשר קיבל הכרה מהגף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך, יקבל רישיון להוראת הביולוגיה ללא צורך בהשלמות כלשהן.

2.2

מועמד שהוא בעל תואר שני, M.Sc., לפחות בביולוגיה (תואר שני בחוג/במחלקה/בפקולטה למדעי החיים) או M.A. בהוראת המדעים (ביולוגיה), ואשר הוא בעל תואר ראשון, B.Sc., ממוסד אקדמי המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה מהארץ או מחו"ל אשר הוכר על ידי הגף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך במקצועות עתירי ביולוגיה שאינם מצוינים בס"ק 2.1 - ביואינפורמטיקה, ביוטכנולוגיה, ביוכימיה, ביולוגיה ימית, גנטיקה, הנדסה ביוכימית, הנדסה ביורפואית, חקלאות, כימיה, מדעי בעלי החיים/ הצומח, מדעי הרפואה, מיקרוביולוגיה, מעבדות רפואיות, רוקחות, ותזונה - יקבל רישיון להוראת הביולוגיה בתנאי שיעמוד בדרישות האלה:

- לימודים של 6 מהקורסים הבסיסיים בביולוגיה לפחות, המפורטים בסעיף 3 להלן
- לימודים של כל הקורסים הבסיסיים בתחומי המדעים המפורטים בסעיף 3 ברמת המבוא לפחות, בהתאם לדרישות הפיקוח להוראת הביולוגיה.

אישור הקורסים ייעשה על ידי הפיקוח המקצועי על הוראת הביולוגיה. על המועמד לצרף לבקשתו את תעודות ההשכלה וכן את גיליונות הציונים ממהלך לימודיו לתואר. הערות

- אם למועמד חסרים קורסים בסיסיים בביולוגיה, תידרש ממנו השלמה של קורסים אלו בחוג/במחלקה/בפקולטה לביולוגיה במוסד אקדמי המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה המעניק תואר B.Sc. בביולוגיה.

- אם בעל התארים שפורטו לעיל הוא גם בעל תואר Ph.D. שבמסגרתו ביצע מחקר בביולוגיה, לא תידרש ממנו השלמת הקורסים.

2.3

מועמד בעל תואר שני בהתאם לנאמר בס"ק 2.2 לעיל ובעל תואר ראשון, B.Ed., בהוראת ביולוגיה יחויב להשלים את כל הקורסים המפורטים בסעיף 3 להלן בחוג/במחלקה/בפקולטה לביולוגיה במוסד אקדמי המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה המעניק תואר B.Sc. בביולוגיה.

אישור הקורסים ייעשה על ידי הפיקוח המקצועי על הוראת הביולוגיה. על המועמד לצרף לבקשתו את תעודות ההשכלה וכן את גיליונות הציונים ממהלך לימודיו לתואר.

2.4

מועמד שהוא לפחות בעל תואר שני, M.Sc., בביולוגיה (תואר שני בחוג/במחלקה/בפקולטה למדעי החיים) או M.A. בהוראת המדעים

(ביולוגיה), ואשר הוא בעל תואר ראשון, B.Sc., ממוסד אקדמי המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה או ממוסד אקדמי מחו"ל אשר הוכר על ידי הגוף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך במקצוע שהוא קרוב לתחום הביולוגיה, אך אינו אחד מהמקצועות המצוינים בס"ק 2.1 או 2.2 לעיל אלא אחד מהמקצועות אופטומטריה, ביופיזיקה, בריאות הציבור, הנדסה ביוטכנולוגית, הנדסת חקלאות, הנדסת מזון, הנדסה כימית, הנדסה פרמצבטית, הפרעות בתקשורת, מדעי היין, מדעי המוח, מדעי הסביבה, סיעוד, פאראמדיה, פיזיותרפיה, פיזיקה, פסיכוביולוגיה, רנטגן ורפואת חירום – מועמד כזה יקבל רישיון להוראת הביולוגיה בתנאי שיעמוד בדרישות האלה:

- עליו לעבור בהצלחה את לימודי כל קורסי המבוא בתחומי המדעים המפורטים בסעיף 3 בחוג/במחלקה/בפקולטה לביולוגיה במוסד אקדמי המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה המעניק תואר B.Sc. בביולוגיה, וכן לעבור בהצלחה את הבחינות במסגרת לימודיו בשניים מהקורסים הבסיסיים בביולוגיה לפחות, המצוינים בסעיף 3.

- עליו להשלים בהצלחה את הלימודים ב-6 קורסים נוספים, בהיקף של 12 שעות סמסטריאליות לפחות, בחוג/במחלקה/בפקולטה לביולוגיה במוסד אקדמי המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה המעניק תואר B.Sc. בביולוגיה.

אישור הקורסים יעשה על ידי הפיקוח המקצועי על הוראת הביולוגיה. על המועמד לצרף לבקשתו את תעודות ההשכלה וכן את גיליונות הציונים ממהלך לימודיו לתואר.

בשנת התש"ף בלבד יהיו בתוקף גם האפשרויות הבאות להשלמת השכלה לקבלת רישיון להוראת הביולוגיה:

א. אקדמאים הנדרשים ללימודי השלמה יכולים להשלים לימודים אלה גם במכללה אקדמית להוראה אשר קיבלה את אישור המל"ג לקיים לימודי הכשרה לתואר B.Ed. בהתמחות בביולוגיה. לאחר שהם יעמדו בהצלחה בלימודיהם ובשנת ההתמחות (סטאז'), הם יהיו זכאים לרישיון להוראת הביולוגיה בכיתות ז'-י'. לרישיון הוראה בביולוגיה עד כיתה י"ב ועד בכלל יש צורך בתואר שני, כמפורט בחוזר זה.

ב. אקדמאים הלומדים בתוכנית M.Teach. בהתמחות בהוראת הביולוגיה וחויבו בלימודי השלמה יכולים לבחור קורס אחד או שניים לכל היותר מבין הקורסים הנדרשים להשלמות והמפורטים בסעיף 3 וללמוד אותם בשנת התש"ף בלבד גם במכללה האקדמית לחינוך שהם לומדים בה, בתנאי שסגל ההוראה במכללה האקדמית אושר על ידי המל"ג ללמד בהתמחות זו.

ג. בשנת התש"ף יוכלו גם אקדמאים הלומדים בתוכנית M.Teach במכללות בהתמחות בהוראת ביולוגיה בלבד לקבל רישיון הוראה

בביולוגיה לכיתות ז'–י"ב, בתנאי שהם בעלי תואר B.Sc. במקצועות המפורטים בס"ק 2.1 או 2.2 או 2.4 ועומדים בתנאי ההשלמות להוראה בכיתות ז'–י"ב. במקרים השנויים במחלוקת נדרש אישורו של המפמ"ר לביולוגיה. אפשר להתייעץ עם המפמ"ר לביולוגיה לפני קבלתו של המועמד ללימודי תעודת הוראה.

התיקון לעיל תקף להתש"ף בלבד.

2.5 רישיון להוראת הביולוגיה לכיתות ז'–י"א יינתן למועמד שהוא לפחות בעל תואר B.Sc. בביולוגיה או בעל תואר B.Ed. בביולוגיה ממוסד להשכלה גבוהה מהארץ או מחו"ל, אשר קיבל הכרה מהגף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך והוא בעל תעודת הוראה בביולוגיה במסלול העל-יסודי.

2.6 רישיון להוראת הביולוגיה בכיתות ז'–י"א יינתן למועמד בעל תואר B.Sc. בתחום הקרוב לתואר בביולוגיה, כמפורט בס"ק 2.1 או 2.2 או 2.4, ואשר עומד בתנאים האלה:

- עבר בהצלחה את הבחינות בכל הקורסים הבסיסיים בתחומי המדעים ברמת המבוא, בהתאם לדרישות הפיקוח על הוראת הביולוגיה המופיעות בסעיף 3 להלן, במוסד אקדמי המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה המעניק תואר B.Sc. באחד מתחומי המדעים לפחות.

- עבר בהצלחה קורסים של 16 שעות סמסטריאליות מבין הקורסים הבסיסיים בביולוגיה בחוג/במחלקה/בפקולטה לביולוגיה במוסד אקדמי המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה המעניק תואר B.Sc. בביולוגיה.

אישור הקורסים ייעשה על ידי הפיקוח המקצועי על הוראת הביולוגיה. על המועמד לצרף לבקשתו את תעודות ההשכלה וכן את גיליונות הציונים ממהלך לימודיו לתואר.

בשנת התש"ף בלבד יהיו בתוקף גם האפשרויות הבאות להשלמת השכלה לקבלת רישיון להוראת ביולוגיה לכיתות ז'–י"א:

א. אקדמאים בעלי תואר B.Sc. במקצועות המפורטים בס"ק 2.1 או 2.2 או 2.4, הנדרשים ללימודי השלמה לתעודת הוראה בביולוגיה לכיתות ז'–י"א, יוכלו להשלים את הקורסים המפורטים בס"ק 3.2 גם במכללה אקדמית לחינוך אשר קיבלה את אישור המל"ג לקיים לימודי הכשרה לתואר B.Ed. בהתמחות בביולוגיה.

ב. אקדמאים בעלי תארים שאינם מופיעים בס"ק 2.1 או 2.2 או 2.4 אינם יכולים לקבל רישיון הוראה בביולוגיה לכיתות ז'–י"א.

התיקון לעיל תקף להתש"ף בלבד.

2.7 הערה כללית: במקרים שאינם עומדים במלוא הדרישות כלשון והשנויים במחלוקת נדרש אישורו של המפמ"ר לביולוגיה. רצוי

להתייעץ עם המפמ"ר לביולוגיה לפני קבלתו של המועמד ללימודי ההשלמה.

3. הקורסים הבסיסיים הנדרשים בלימודי הביולוגיה והמבואות בתחומי המדעים

3.1 הקורסים הבסיסיים בביולוגיה

- א. אבולוציה
- ב. אקולוגיה
- ג. ביולוגיה מולקולרית
- ד. ביוכימיה
- ה. ביולוגיה של התא/מיקרואורגניזמים
- ו. גנטיקה
- ז. הכרת הצומח בישראל/בוטניקה
- ח. פיזיולוגיה של בעלי חיים/האדם.

3.2 הקורסים הבסיסיים בתחומי המדעים ברמת המבוא לפחות

- א. כימיה
- ב. מתמטיקה
- ג. פיזיקה
- ד. סטטיסטיקה והסתברות
- ה. תכנות.

4. הטיפול במועמדים להוראה בעלי השכלה אקדמית אשר למדו במוסדות בחו"ל

- 4.1** נוהל זה מתייחס גם לעובדי הוראה בעלי תואר אקדמי ממוסד להשכלה גבוהה מחו"ל אשר קיבלו הכרה מהגוף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך במקצועות עתירי ביולוגיה ו/או כימיה ולמדו לתעודת הוראה בביולוגיה בארץ (באוניברסיטה או במכללה).
- 4.2** הטיפול במורה עולה בעל תואר אקדמי ותעודת הוראה מחו"ל ייעשה במסגרת הנהלים של מורים עולים, בשיתוף עם הפיקוח על הוראת המקצוע.
- 4.3** בעלי תואר אקדמי ותעודת הוראה מחו"ל יחויבו בקורס תגבור בלשון העברית.

התנאים לקבלת רישיון להוראת הכימיה - הוראת שעה לשנת הלימודים התש"ף

הוראת שעה מספר 0228 - החלפה
תוקף הוראה מ-1.9.2019 עד 31.8.2020

תחולה

כלל מערכת החינוך

תמצית ההוראה

הוראה זו מפרטת את התנאים לקבלת רישיון לעיסוק בהוראת הכימיה, את ההשכלה הנדרשת מן המועמד לעיסוק בהוראת הכימיה ואת הקורסים הבסיסיים הדרושים לשם השלמת ההשכלה בשנת הלימודים התש"ף. כמו כן ההוראה מפרטת את התנאים הנדרשים בהוראת הקבע, שיחזרו לתוקפם בשנת הלימודים התשפ"א.

תקציר השינויים

בשנת הלימודים התש"ף בלבד הורחבו אפשרויות הלימוד לקבלת רישיון הוראה בכימיה. בהוראה נערכו שינויים בסעיף 2, "השכלתו של המועמד לעיסוק בהוראת הכימיה", ב-ס"ק 2.5-2.2 שינויים אלה מאפשרים הכרה בלימודים גם למועמדים שיחלו את לימודי ההשלמה שלהם בקורסים מתמטיקה לכימאים, פיזיקה לכימאים – מכניקה וחשמל ותכנות בסיסי, גם במכללות, וזאת, כאמור, בשנת התש"ף בלבד. יתר התנאים לקבלת רישיון להוראת הכימיה נותרו כשהיו.

הגורם האחראי

מנהל/ת ענף (רישיונות עובדי הוראה), האגף הבכיר לכוח אדם

בהוראה

073-3935101

meravpi@education.gov.il

המפמ"ר לכימיה, המזכירות הפדגוגית, אגף מדעים

02-5603473

doritta@education.gov.il

הוראות מבוטלות

- רישיונות להוראת הכימיה מספר: 96 פורסמה בחוזר: תשע"ח/10 בתאריך: כ' בסיון תשע"ח, 03 ביוני 2018

תוכן העניינים

1.	התנאים לקבלת רישיון לעיסוק בהוראת הכימיה	2
1.1.	לשם קבלת רישיון לעיסוק בהוראת הכימיה על המורה לעמוד בשלושה תנאים:	2
1.2.	החל משנת הלימודים התשע"ט יחולקו רישיונות לעיסוק בהוראת הכימיה לשתי רמות, כמפורט להלן:	2
2.	השכלתו של המועמד לעיסוק בהוראת הכימיה	3
3.	הקורסים הבסיסיים הנדרשים בכימיה ובמבואות בתחומי המדעים	5
3.1.	קורסים בסיסיים בכימיה	5
3.2.	קורסים בסיסיים בתחומי המדעים	5
4.	הטיפול במועמדים להוראה בעלי השכלה אקדמית אשר למדו במוסדות בחו"ל	5

1. התנאים לקבלת רישיון לעיסוק בהוראת הכימיה

- 1.1. לשם קבלת רישיון לעיסוק בהוראת הכימיה על המורה לעמוד בשלושה תנאים:
  - א. השכלה אקדמית בתחומים המדעיים שיוגדרו בהמשך
  - ב. סיום חובות הלימודים לתעודת הוראה בכימיה
  - ג. השלמה בהצלחה של שנת התמחות (סטאז') בהוראת הכימיה.
- 1.2. החל משנת הלימודים התשע"ט יחולקו רישיונות לעיסוק בהוראת הכימיה לשתי רמות, כמפורט להלן:
  - א. רישיון להוראת הכימיה בכיתות ז'-י"ב לבעלי תואר ראשון לפחות, כמפורט בסעיפים 2.1 ו-2.2 להלן
  - ב. רישיון להוראת הכימיה בכיתות ז'-י' לבעלי תואר ראשון לפחות, כמפורט בסעיפים 2.3, 2.4 ו-2.5 להלן.

2. השכלתו של המועמד לעיסוק בהוראת הכימיה

2.1 מועמד שהוא לפחות בעל תואר B.Sc. בכימיה ממוסד אקדמי בארץ המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה בישראל או ממוסד אקדמי להשכלה גבוהה בחו"ל, אשר הוכר על ידי הגוף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך במקצועות כימיה ו/או הנדסת כימיה ו/או הנדסת חומרים, יקבל רישיון להוראת הכימיה ללא צורך בהשלמות כלשהן.

2.2 מועמד שהוא בעל תואר B.Sc. לפחות ממוסד אקדמי להשכלה גבוהה בארץ המאושר על ידי המועצה להשכלה גבוהה בישראל, או ממוסד אקדמי להשכלה גבוהה בחו"ל, אשר קיבל הכרה מהגוף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך במקצועות עתירי כימיה, כגון הנדסת ביוטכנולוגיה ומזון, הנדסה ביוכימית, הנדסה ביוטכנולוגית, ננוטכנולוגיה, רוקחות, פרמקולוגיה, ביוכימיה מולקולרית, ביוכימיה ומדעי המזון, גיאוכימיה, הנדסה ביורפואית, ביולוגיה, מדעי החיים, מדעי המוח וביופיזיקה, ידרש להשלים את כל הקורסים המצוינים בסעיף 3 להלן, בחוג/במחלקה/בפקולטה לכימיה או להנדסת כימיה או להנדסת חומרים ממוסד אקדמי המוכר על ידי המל"ג המעניק תואר ראשון, B.Sc. בכימיה.

אישור הקורסים יעשה על ידי הפיקוח המקצועי על הוראת הכימיה. על המועמד לצרף לבקשתו את תעודות ההשכלה וכן את גיליונות הציונים ממהלך לימודיו לתואר.

בשנת התש"ף בלבד יהיו בתוקף גם האפשרויות הבאות להשלמת השכלה לקבלת רישיון להוראת הכימיה: אקדמאים הנדרשים ללימודי השלמה יכולים להשלים את שלושת הקורסים הבסיסיים בתחומי המדעים המפורטים ב-ס"ק 3.2 - מתמטיקה לכימאים, פיזיקה לכימאים-מכניקה וחשמל ותכנות בסיסי - גם במכללה אקדמית לחינוך אשר קיבלה את אישור המל"ג לקיים לימודי הכשרה לתואר B.Ed. בהתמחות בכימיה. את שאר הקורסים יש להשלים כמוגדר ב-ס"ק 3.1. לאחר שיעמדו האקדמאים בהצלחה בלימודיהם ובשנת ההתמחות (סטאז'), הם יהיו זכאים לרישיון להוראת כימיה בכיתות ז'-י"ב.

התיקון לעיל תקף לתש"ף בלבד.

2.3 מועמד שהוא בעל תואר B.Ed. לפחות ממוסד אקדמי המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה בישראל, או ממוסד אקדמי להשכלה גבוהה בחו"ל, אשר הוכר על ידי הגוף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך והוא בעל תעודת הוראה במקצוע הוראת הכימיה במסלול העל-יסודי, לא ידרש ללימודי השלמה.

2.4 מועמד שהוא בעל תואר B.Sc. לפחות ממוסד אקדמי המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה בישראל, או ממוסד אקדמי להשכלה גבוהה בחו"ל, אשר הוכר על ידי הגוף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך במקצועות הנדסת מים, מדעי התזונה, רפואה, וטרינריה וסיעוד, יידרש להשלים את כל הקורסים המצוינים בסעיף 3 להלן בחוג/במחלקה/בפקולטה לכימיה או להנדסת כימיה או להנדסת חומרים במוסד אקדמי המוכר על ידי המל"ג המעניק תואר ראשון, B.Sc., **בכימיה**.

אישור הקורסים ייעשה על ידי הפיקוח המקצועי על הוראת הכימיה. על המועמד לצרף לבקשתו את תעודות ההשכלה וכן את גיליונות הציונים ממהלך לימודיו לתואר.

2.5 מועמד שהוא בעל תואר B.Ed. לפחות ממוסד אקדמי המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה בישראל, או ממוסד אקדמי להשכלה גבוהה מחו"ל, אשר הוכר על ידי הגוף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך והוא בעל תעודת הוראה בכימיה או באחד מהמקצועות המדעיים פיזיקה וביולוגיה, יידרש להשלים את כל הקורסים המצוינים בסעיף 3 להלן בחוג/במחלקה/בפקולטה לכימיה או להנדסת כימיה או להנדסת חומרים במוסד אקדמי המוכר על ידי המל"ג המעניק תואר ראשון, B.Sc., **בכימיה**.

אישור הקורסים ייעשה על ידי הפיקוח המקצועי על הוראת הכימיה. על המועמד לצרף לבקשתו את תעודות ההשכלה וכן את גיליונות הציונים ממהלך לימודיו לתואר.

בשנת התש"ף בלבד יהיו בתוקף גם האפשרויות הבאות להשלמת השכלה לקבלת רישיון להוראת הביולוגיה לכיתות ז'-י': אקדמאים בעלי תואר B.Sc. הנדרשים ללימודי השלמה לתעודת הוראה בכימיה לכיתות ז'-י' יוכלו להשלים את הקורסים המפורטים ב-ס"ק 3.2 - מתמטיקה לכימאים, פיזיקה לכימאים-מכניקה וחשמל ותכנות בסיסי - וללמוד אותם בשנת התש"ף בלבד גם במכללה האקדמית לחינוך אשר קיבלה את אישור המל"ג לקיים לימודי הכשרה לתואר B.Ed. בהתמחות בכימיה. את שאר הקורסים יש להשלים כמוגדר ב-ס"ק 3.1. לאחר שיעמדו האקדמאים בהצלחה בלימודיהם ובשנת ההתמחות (סטאז'), הם יהיו זכאים לרישיון להוראת כימיה בכיתות ז'-י'.

התיקון לעיל תקף להתש"ף בלבד.

2.6 הערה כללית: במקרים שאינם עומדים במלוא הדרישות כלשון והשנויים במחלוקת נדרש אישור של המפמ"ר לכימיה. רצוי להתייעץ עם המפמ"ר לכימיה לפני קבלתו של המועמד ללימודי ההשלמה.

3. הקורסים הבסיסיים הנדרשים בכימיה ובמבואות בתחומי המדעים

3.1 קורסים בסיסיים בכימיה

- א. כימיה כללית
- ב. כימיה פיזיקלית
- ג. כימיה אנליטית + מעבדה
- ד. כימיה אורגנית + מעבדה
- ה. כימיה אי-אורגנית או כימיה של חומרים (אין חובה להתנסות מעשית)
- ו. ביוכימיה.

3.2 קורסים בסיסיים בתחומי המדעים

- א. מתמטיקה לכימאים
- ב. פיזיקה לכימאים – מכניקה וחשמל
- ג. תכנות בסיסי.

4. הטיפול במועמדים להוראה בעלי השכלה אקדמית אשר למדו במוסדות בחו"ל

- 4.1** נוהל זה מתייחס גם למורים בעלי תואר אקדמי ממוסד להשכלה גבוהה בחו"ל אשר קיבלו הכרה מהגוף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך במקצועות עתירי כימיה ולמדו לתעודת הוראה בכימיה בארץ (באוניברסיטה או במכללה).
- 4.2** הטיפול במורה עולה בעל תואר אקדמי ותעודת הוראה מחו"ל ייעשה במסגרת הנהלים של מורים עולים, בשיתוף עם הפיקוח על הוראת המקצוע.
- 4.3** בעלי תואר אקדמי ותעודת הוראה מחו"ל יחויבו בקורס תגבור בלשון העברית.

רישיונות להוראת הפיזיקה- הוראת שעה לשנת הלימודים התש"ף בלבד

הוראת שעה מספר 0229 - החלפה
תוקף הוראה מ-1.9.2019 עד 31.8.2020

תחולה

כלל מערכת החינוך

תמצית ההוראה

הוראה זו מפרטת את התנאים לקבלת רישיון לעיסוק בהוראת הביולוגיה, את ההשכלה הנדרשת מן המועמד לעיסוק בהוראת הפיזיקה ואת הקורסים הבסיסיים בהשכלה הדרושים לשם קבלת רישיון להוראת המקצוע.

תקציר השינויים

הוראה זו היא הוראת שעה לשנת הלימודים התש"ף בלבד. בשנה זו הורחבו אפשרויות הלימוד לקבלת רישיון הוראה בפיזיקה. בהוראה נערכו שינויים בסעיף 2, "השכלתו של המועמד לעיסוק בהוראת הפיזיקה", בסעיפים 2.2 - 2.5 שינויים אלה מאפשרים הכרה בלימודים גם של מועמדים שיחלו את לימודי ההשלמה שלהם בקורסים יחסות פרטית, קוונטים, שפת תכנות, סטטיסטיקה ו/או הסתברות, גם במכללות, וזאת כאמור בשנת התש"ף בלבד.

הגורם האחראי

מנהל/ת ענף (רישיונות עובדי הוראה), האגף הבכיר לכוח אדם

בהוראה

073-3935101

meravpi@education.gov.il

הוראות מבוטלות

• רישיונות להוראת הפיזיקה מספר: 94 פורסמה בחוזר: תשע"ח/10

בתאריך: כ' בסיון תשע"ח, 03 ביוני 2018

תוכן העניינים

1.	התנאים לקבלת רישיון לעיסוק בהוראת הפיזיקה	2
1.1.	לשם קבלת רישיון לעיסוק בהוראת הפיזיקה על המורה לעמוד בשלושה תנאים:	2
1.2.	החל משנת הלימודים התשע"ט הרשיונות להוראת הפיזיקה מחולקים לשתי רמות, כמפורט להלן:	2
2.	השכלתו של המועמד לעיסוק בהוראת הפיזיקה	2
3.	קורסים בסיסיים בהשכלה פיזיקלית	4
3.1.	הקורסים הנדרשים בפיזיקה	4
3.2.	הקורסים הנדרשים במתמטיקה	4
4.	הטיפול במועמדים להוראה בעלי השכלה אקדמית אשר למדו בחו"ל	5

1. התנאים לקבלת רישיון לעיסוק בהוראת הפיזיקה

1.1. לשם קבלת רישיון לעיסוק בהוראת הפיזיקה על המורה לעמוד בשלושה תנאים:

- השכלה אקדמית בתחומים המדעיים שיוגדרו להלן
- השלמת לימודי תעודת הוראה בפיזיקה
- השלמה בהצלחה של שנת התמחות (סטאז') בהוראת הפיזיקה.

1.2. החל משנת הלימודים התשע"ט הרשיונות להוראת הפיזיקה מחולקים לשתי רמות, כמפורט להלן:

- רישיון להוראת הפיזיקה בכיתות ז'-י"ב לבעלי השכלה כמפורט בסעיפים 2.1 ו-2.2 להלן
- רישיון להוראת הפיזיקה בכיתות ז'-י' לבעלי השכלה כמפורט בסעיפים 2.3 ו-2.4 להלן.

2. השכלתו של המועמד לעיסוק בהוראת הפיזיקה

- מועמד שהוא בעל תואר B.Sc. לפחות, ממוסד להשכלה גבוהה בארץ או ממוסד להשכלה גבוהה מחו"ל, אשר קיבל הכרה מהגוף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך במקצועות פיזיקה, גיאופיזיקה ו/או הנדסה עתירת פיזיקה-הנדסת חשמל, הנדסת אלקטרוניקה, הנדסת מיקרו-אלקטרוניקה, הנדסת

אלקטרו-אופטיקה, הנדסת אווירונאוטיקה - יקבל רישיון להוראת הפיזיקה ללא צורך בהשלמות כלשהן.

2.2

מועמד שהוא בעל תואר B.Sc. לפחות ממוסד להשכלה גבוהה בארץ או ממוסד להשכלה גבוהה מחו"ל, אשר קיבל הכרה מהגוף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך במקצועות עתירי פיזיקה שאינם מצוינים בס"ק 2.1 לעיל - הנדסת מכונות, הנדסת חומרים, הנדסת בניין, הנדסה כימית או כימיה - יקבל רישיון להוראת הפיזיקה בתנאי שיעבור בהצלחה את כל הקורסים המצוינים בסעיף 3 להלן בחוג/במחלקה/בפקולטה לפיזיקה או להנדסה במוסד אקדמי המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה המעניק תואר ראשון, B.Sc., בפיזיקה. אישור הקורסים ייעשה על ידי הפיקוח המקצועי על הוראת הפיזיקה. על המועמד לצרף לבקשתו את תעודות ההשכלה וכן את גיליונות הציונים ממהלך לימודיו לתואר.

בשנת התש"ף בלבד יהיו בתוקף גם האפשרויות הבאות להשלמת השכלה לקבלת רישיון להוראת פיזיקה: יוכרו השלמות בקורסים יחסות פרטית, קוונטים, שפת תכנות, סטטיסטיקה ו/או הסתברות, גם אם הם נלמדו במכללה להוראה, בתנאי שהיא מוכרת על ידי המל"ג.
התיקון לעיל תקף להתש"ף בלבד.

2.3

- א. מועמד שהוא בעל תואר B.Ed. לפחות ממוסד להשכלה גבוהה בארץ או ממוסד להשכלה גבוהה מחו"ל, אשר קיבל הכרה מהגוף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך והוא בעל תעודת הוראה בתחום של הוראת הפיזיקה במסלול העל-יסודי, יקבל רישיון להוראת הפיזיקה ללא צורך בהשלמות כלשהן.
- ב. מועמד שהוא בעל תואר B.Sc. לפחות ממוסד להשכלה גבוהה בארץ או ממוסד להשכלה גבוהה מחו"ל, ואשר קיבל הכרה מהגוף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך במקצועות שאינם מצוינים בס"ק 2.1 ו-2.2, אלא במקצועות מתמטיקה, מדעי המחשב, ביוטכנולוגיה, הנדסה ביו-רפאית, הנדסת תעשייה וניהול, הנדסה סביבתית, הנדסת תחבורה והנדסת מים, יידרש להשלים את כל הקורסים המצוינים בסעיף 3 להלן בחוג/במחלקה/בפקולטה לפיזיקה או להנדסה במוסד אקדמי המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה המעניק תואר ראשון, B.Sc., בפיזיקה. אישור הקורסים ייעשה על ידי הפיקוח המקצועי על הוראת הפיזיקה. על המועמד לצרף לבקשתו את תעודות ההשכלה וכן את גיליונות הציונים ממהלך לימודיו לתואר.

בשנת התש"ף בלבד יהיו בתוקף גם האפשרויות הבאות להשלמת השכלה לקבלת רישיון להוראת פיזיקה: יוכרו השלמות בקורסים יחסות פרטית, קוונטים, שפת תכנות, סטטיסטיקה ו/או הסתברות, גם אם הם נלמדו במכללה להוראה, בתנאי שהיא מוכרת על ידי המל"ג.
התיקון לעיל תקף להתש"ף בלבד.

2.4 מועמד שהוא בעל תואר B.Ed. לפחות ממוסד להשכלה גבוהה בארץ או ממוסד להשכלה גבוהה מחו"ל, אשר קיבל הכרה מהגוף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד, והוא בעל תעודת הוראה במקצועות המדעיים כימיה וביולוגיה, יידרש להשלים את כל הקורסים המצוינים בסעיף 3 שלהלן בחוג/במחלקה/בפקולטה לפיזיקה או להנדסה במוסד אקדמי המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה המעניק תואר ראשון, B.Sc., בפיזיקה. אישור הקורסים ייעשה על ידי הפיקוח המקצועי על הוראת הפיזיקה. על המועמד לצרף לבקשתו את תעודות ההשכלה וכן את גיליונות הציונים ממהלך לימודיו לתואר.

בשנת תש"ף בלבד יהיו בתוקף גם האפשרויות הבאות להשלמת השכלה לקבלת רישיון להוראת פיזיקה: יוכרו השלמות בקורסים יחסות פרטית, קוונטים, שפת תכנות, סטטיסטיקה ו/או הסתברות, גם אם הם נלמדו במכללה להוראה, בתנאי שהיא מוכרת על ידי המל"ג.
התיקון לעיל תקף לתש"ף בלבד.

2.5 הערה כללית: במקרים שאינם עומדים במלוא הדרישות כלשונן והשנויים במחלוקת נדרש אישורו של המפמ"ר לפיזיקה. רצוי להתייעץ עם המפמ"ר לפיזיקה לפני קבלתו של המועמד ללימודי ההשלמה.

3. קורסים בסיסיים בהשכלה פיזיקלית

3.1 הקורסים הנדרשים בפיזיקה

- א. פיזיקה 1 (מכניקה) + מעבדה
- ב. פיזיקה 2 (אלקטרומגנטיות) + מעבדה
- ג. גלים ואופטיקה + קורס מעבדה
- ד. יחסות פרטית (אפשרי כחלק מקורס אחר, כגון מכניקה)
- ה. קוונטים או פיזיקה מודרנית
- ו. שפת תכנות.

3.2 הקורסים הנדרשים במתמטיקה

- א. חשבון אינפיניטיסימלי או חדו"א (חשבון דיפרנציאלי ואינטגרלי)

- ב. משוואות דיפרנציאליות
- ג. סטטיסטיקה ו/או הסתברות.

4. הטיפול במועמדים להוראה בעלי השכלה אקדמית אשר למדו בחו"ל

1. נוהל זה מתייחס גם למורים בעלי תואר אקדמי מחו"ל אשר קיבלו הכרה מהגוף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות במשרד החינוך במקצועות עתירי פיזיקה ולמדו בארץ לתעודת הוראה בפיזיקה (באוניברסיטה או במכללה).
2. הטיפול במורים עולים בעלי תואר אקדמי ותעודת הוראה מחו"ל ייעשה במסגרת הנהלים של מורים עולים.
3. בעלי תואר אקדמי ותעודת הוראה מחו"ל יחויבו בקורס לתגבור הלשון העברית.

ברית חיים - תוכנית חינוכית ערכית לתנועה הדרוזית-ציונית בישראל

הודעה מספר 0158

תאריך פרסום ההודעה 18/08/2019

הגורם האחראי

מפקח ארצי באגף חברתי קהילתי, תלמידים ונוער ומרכז התוכנית במשרד
החינוך, אגף של"ח וידיעת הארץ
073-3934930
moshekco@education.gov.il

תוכן העניינים

1	1. רקע
2	2. עקרונות התוכנית
2	3. אוכלוסיית היעד
2	4. יעדים והישגים נדרשים
2	5. מסגרות פעולה

1. רקע

האגף החברתי-קהילתי לתלמידים ונוער במנהל חברה ונוער, התנועה הדרוזית הציונית בישראל, האגף הביטחוני-חברתי במשרד הביטחון והמועצה הציונית בישראל, חברו יחד להוביל, לחזק ולהטמיע את התוכנית החינוכית **ברית חיים** בקרב תלמידי החינוך העל-יסודי במערכת החינוך. ברית חיים ודמים נקשרה בין המגזר הדרוזי למגזר היהודי בארץ ישראל עוד לפני קום המדינה. עקב כרסום הולך וגדל בקרב שני המגזרים, עולה לאחרונה הצורך לחזק ולהטמיע בקרב הדור הצעיר את ערכה של ברית זו, את תרומתה לתקומת מדינת ישראל ואת חשיבותה האסטרטגית לחיזוקה של מדינת ישראל ושל החברה הישראלית וביטחונן.

2. עקרונות התוכנית

מטרתה העיקרית של התוכנית היא להפגיש בני נוער מהמגזר הדרוזי ומהמגזר היהודי במהלך שנת הלימודים במסגרת בית ספרית בכמה מפגשים משותפים.

במהלך השנה ילמד התלמיד היהודי על מורשת העדה הדרוזית, על אורחות החיים של בני העדה, על תולדות ההתיישבות הדרוזית, על חגים ומועדים בדת הדרוזית, על מנהגי השמחות והיגון בקרב המגזר הדרוזי ועוד, ויעמוד על ההבדל שבין הדרוזים לבין יתר העדות והעמים בישראל ובמזרח התיכון. נוסף על כך ילמד התלמיד על המאחד והמחבר בין הדרוזים לבין היהודים בישראל.

לימוד המורשת הדרוזית הוא בסיס חשוב בתוכנית **ברית חיים**. תוכנית זו החלה לפני שנים אחדות והיא עתידה להתבצע במוסדות החינוך בכלל היישובים היהודיים והדרוזיים במהלך השנים הבאות. מטרתה ליצור עוד נדבך יציב בברית החיים והדמים שבין שני העמים, ולהכין את הנוער הדרוזי ואת הנוער היהודי למפגש משותף בכל מערכות החיים במדינה, ובמיוחד במסגרת השירות בצה"ל ובזרועות הביטחון למיניהן, שבמסגרתן צעירים דרוזים ממלאים חלק נכבד.

3. אוכלוסיית היעד

אוכלוסיית היעד הם בני נוער בגילי 14-18, מהמגזר היהודי והדרוזי, המתגוררים ביישובי הפריפריה בנגב ובגליל. ייבחרו ערים ויישובים מאזור הדרום וכפרים דרוזיים מאזור הצפון. ערים תאומות ויישובים אלו יפעלו במשותף במהלך השנה ויפעילו את התוכנית ברית חיים תחת המטרייה החינוכית של מחלקות החינוך והנוער בעיריות ובחסות המועצה הציונית בישראל.

4. יעדים והישגים נדרשים

- א. הכרת המורשת של העדה הדרוזית ותרומתה לתקומתה של מדינת ישראל ולביטחונה.
- ב. חיזוק הזהות הישראלית המשותפת והעמקת תחושת השייכות למדינה.
- ג. שמירה על האחדות ושימור הייחודיות.
- ד. הכרת האחר וטיפוח יחסי הדוקים בין היהודים לבין הדרוזים.
- ה. העמקת האהבה לארץ המולדת (ידיעת ארץ ישראל).
- ו. עידוד שירות משמעותי בצה"ל.

5. מסגרות פעולה

- **שכבת כיתות י' (שנה ראשונה בתוכנית)**
  - מפגש היכרות ראשוני, אירוח תלמידי השכבה בבית ספר דרוזי, סיור בכפר דרוזי ומפגש גומלין ואירוח בבית ספר יהודי.

- במהלך המפגשים יכירו בני הנוער את העדה הדרוזית, את מורשתה ואת תרומתה לתקומת המדינה ולביטחון ישראל. התלמידים יבקרו בכפר דרוזי ויקיימו מעגלי שיח משותפים לבני נוער יהודים ודרוזים. בני הנוער הדרוזים יכירו את הקהילה ואת החברה היהודית בעיר המארחת.

• **שכבת כיתות י"א (שנה שנייה בתוכנית)**

- מפגש בבתי ספר דרוזיים – סיורים משותפים בקבר יתרו (ע"ה), באתר מורשת חטיבת גולני שבצומת גולני ובבית יד לבנים הדרוזים, במכינה הקדם-צבאית המשותפת בדליית אל כרמל וביישוב עצמו.

- מפגש בבתי ספר יהודיים - פנל שבו ישתתפו קצינים בכירים דרוזים ויהודים, סיור משותף ביחידה צבאית, השתתפות בשבוע גדנ"ע וסמינר משותף.

• **שכבת כיתות י"ב (שנה שלישית בתוכנית)**

- סיור משותף בעקבות לוחמים ברמת הגולן.

- יצירת מיזמים חברתיים משותפים.

- מסיבת סיום משותפת עם ההורים.

אירוע ספורט: "אתנה הולכות רחוק"

הודעה מספר 0157

תאריך פרסום ההודעה 18/08/2019

הגורם האחראי

המפמ"ר והממונה על החינוך הגופני, המזכירות הפדגוגית

073-3936652

anatpi@education.gov.il

תוכן העניינים

אירוע ספורט: "אתנה הולכות רחוק"

1

אירוע ספורט: "אתנה הולכות רחוק"

במסגרת התוכניות להגברת המודעות לחשיבות הפעילות הגופנית בכלל וההליכה בפרט, של ילדות, נערות ונשים, מתקיים מדי שנה אירוע רב-משתתפות: "אתנה הולכות רחוק", הכולל צעדה, פעילויות ספורט מגוונות ומופעי תרבות ובידור. האירוע "אתנה הולכות רחוק" יתקיים ביום ההליכה הבין-לאומי, יום שישי, כ"ו בתשרי התש"ף, 25 באוקטובר 2019, בשעות 8:00-13:00, והוא מיועד לתלמידות מכיתות ז' ומעלה. האירוע ייערך בספורטק בתל אביב. המורות הפנויות מעבודת ההוראה ביום זה מוזמנות להצטרף אל הצועדות. מומלץ גם לעודד תלמידות מבית הספר שאינן לומדות ביום זה לקחת חלק באירוע.

להרשמה קבוצתית של בתי ספר יש לפנות אל גב' דורון שייבה, רכזת "אתנה" בהתאחדות הספורט לבתי הספר, טל' 03-5619080, דוא"ל dori@isa.2000.org.il או בטלפון נייד: 050-6397837.

ארגון העבודה החינוכית
מהלך שנת הלימודים: ימי הלמידה, החופשות ושעות הפעילות

הבחירות לכנסת ה-22

הודעה מספר 0159

תאריך פרסום ההודעה 18/08/2019

הגורם האחראי

מנהלת תחום (תנאי שירות עובדי הוראה), אגף בכיר כח-אדם בהוראה
אגף בכיר כח-אדם בהוראה
rachelte@education.gov.il

תוכן העניינים

הבחירות לכנסת ה-22

1

הבחירות לכנסת ה-22

הבחירות לכנסת ה-22 יתקיימו ביום שלישי בשבוע, י"ז באלול התשע"ט, 17 בספטמבר 2019.

בהתאם לחוק יסוד הכנסת, סעיף 10, יום הבחירות יהיה יום שבתון.

ביום זה לא יתקיימו לימודים במערכת החינוך.

מסגרות התחרות הספורטיבית, האירועים הארציים והבין-לאומיים ומועדי האליפויות בשנת הלימודים התש"ף

הודעה מספר 0156

תאריך פרסום ההודעה 18/08/2019

הגורם האחראי

המפמ"ר והממונה על החינוך הגופני, המזכירות הפדגוגית
073-3936652
gayda@education.gov.il

תוכן העניינים

1	עדכון התאריכים הקובעים להשתתפות תלמידות ותלמידים בתחרויות הספורט של בתי הספר בשנת הלימודים התש"ף	2
2	ההרשמה לאליפויות הארציות	2
2	השתתפות בתחרויות בין-לאומיות (I.S.F.)	2
3	מסגרות התחרות הספורטיבית	3
3	4.1 השתתפות בתחרויות הספורט של בתי הספר	3
4	4.2 שיתוף נבחרות בחטיבות הביניים ובבתי הספר העל-יסודיים בתחרויות הספורט	4
5	5. אירועים ארציים ובין-לאומיים	5
15	6. כללי ההתנהגות החינוכית, החברתית והספורטיבית לבתי הספר העל-יסודיים הנוטלים חלק בתחרויות ספורט	15

1. עדכון התאריכים הקובעים להשתתפות תלמידות ותלמידים בתחרויות הספורט של בתי הספר בשנת הלימודים התש"ף

בשנת הלימודים התש"ף יהיו רשאים ליטול חלק בתחרויות המחוזיות והארציות תלמידות ותלמידים אשר תאריך הלידה הקובע לגביהם (לפי סעיף 11 לחוק לימוד חובה) הוא כדלהלן:

לכיתות ז'-ח': א' בטבת התשס"ו, 1.1.2006. מותר לשתף חריג גיל אחד יליד א' בטבת התשס"ה, 13.12.2004, ואילך.

לכיתות ט': א' בטבת התשס"ה, 13.12.2006. מותר לשתף חריג גיל אחד יליד א' בטבת התשס"ד, 26.12.2003, ואילך.

לכיתות י'-י"ב: א' בטבת התשס"ב, 16.12.2006. מותר לשתף חריג גיל אחד יליד א' בטבת התשס"א, 27.12.2000, ואילך.

2. ההרשמה לאליפויות הארציות

ההרשמה לאליפויות הארציות לבתי הספר בשנת הלימודים התש"ף תיעשה במסגרת ההרשמה הרגילה במחוזות.

ההרשמה של קבוצות המשתתפות באליפויות בתי הספר התיכוניים בכדורסל ובכדורעף תיעשה ישירות בהתאחדות הספורט לבתי ספר.

ההרשמה של בתי הספר המעוניינים להשתתף באליפויות הארציות לבתי הספר התיכוניים בכדורעף חופים (כיתות ז'-ח', ט', י'-י"ב) תיעשה ישירות בהתאחדות הספורט לבתי ספר.

3. השתתפות בתחרויות בין-לאומיות (I.S.F.)

באליפויות העולם לבתי הספר (I.S.F.) בשנת התש"ף יורשו להשתתף אך ורק תלמידים ותלמידות שנולדו לאחר י"ז בטבת התשס"ב, 1.1.2002. לא יורשו להשתתף חריגי גיל.

- **כדורעף, כדוריד, כדורגל אולמות (קט רגל), מרוצי שדה**
קבוצות בתי הספר שתזכינה באליפות בתי הספר התיכוניים בענפים הללו, תלמידים לחוד ותלמידות לחוד, תהיינה מועמדות לייצג את משרד החינוך - הפיקוח על החינוך הגופני באליפות העולם לבתי הספר (I.S.F.).

- **כדורעף, כדוריד, כדורגל אולמות (קט רגל)**

יודגש כי באליפויות בתי הספר התיכוניים של משרד החינוך בכדורעף, כדוריד וכדורגל אולמות (קט רגל), יורשו להשתתף גם תלמידים חריגי גיל בהתאם לתקנון, אך הם לא יוכלו להצטרף למשלחת או להשתתף באליפות העולם לבתי הספר (I.S.F).

• מרוצי שדה

בתחרות הקבוצתית הארצית במרוצי שדה ייחשבו בניקוד הקבוצתי אך ורק תוצאות התלמידים והתלמידות שנולדו לאחר י"ז בטבת התשס"ב, 1.1.2002, על פי תקנון הארגון העולמי לתחרויות ספורט לבתי הספר (I.S.F).

4. מסגרות התחרות הספורטיבית

הפיקוח על החינוך הגופני ימשיך לעסוק בחינוך ל"אורח חיים פעיל ובריא" במסגרת אירועים וכנסים מחוזיים וארציים, כדי להופכו לאורח חיים הלכה למעשה.

4.1 השתתפות בתחרויות הספורט של בתי הספר

- א. תחרויות הספורט בין בתי הספר יאורגנו אך ורק על ידי הפיקוח על החינוך הגופני במשרד החינוך, בהתאם לנהלים המפורטים ב"תקנון לאירועי החינוך הגופני", המפורסם באתר המפמ"ר והממונה על החינוך הגופני בכתובת www.education.gov.il/pe וכן על פי ההנחיות המפורסמות מעת לעת בחוזרי המנכ"ל. מנהלי בתי הספר לא יאפשרו לתלמידים ולמורים להשתתף בתחרויות ספורט בין בתי ספר שאינן מטעם הפיקוח על החינוך הגופני. במקרים חריגים יש להפנות בקשה בכתב למפקח על החינוך הגופני ולקבל אישור בכתב לפני מועד התחרות.
- ב. התאחדות הספורט לבתי הספר משמשת זרוע ביצועית של הפיקוח על החינוך הגופני, מארגנת את אירועי הספורט הארציים, את פעילות מועדוני הספורט הבית ספריים ותוכניות נוספות והיא הגוף היחיד הרשאי לפעול בתחום זה במערכת החינוך. התחרויות המחוזיות יתבצעו בשתי מתכונות: האחת לכל בתי הספר, בהתאם למסגרות התחרות, והאחרת לבתי הספר שהקימו מועדון ספורט בית ספרי לתלמידות ולתלמידים בענפי הספורט האלה: כדורעף, כדורעף חופים, אופני הרים, טניס שולחן, אתלטיקה קלה, ניווט תחרותי, בדמינטון, כדורסל 3X3, כדוריד וכדורגל 5X5.
- ג. חובה על כל נבחרות בתי הספר להופיע לתחרויות בתלבושת ספורט מלאה, אחידה ומסודרת, בצבעים ובדגמים אחידים. היעדר תלבושת אחידה וזהה לחלוטין יביא לפסילת הנבחרת ולמניעת השתתפותה בתחרות.

- ד. בשלב הארצי חובה על כל הנבחרות להגיע עם שתי מערכות לבוש, אחת בהירה ואחת כהה. הופעה עם סמלי אגודות או עם פרסומות מסחריות על תלבושות הספורט או על בגדי האימון של התלמידים אסורה בהחלט.
- ה. מנהלי בתי הספר יקפידו למלא טופס "רישום קבוצתי למשתתפים" המכיל מידע על בריאות התלמידים ועל ביטוח תאונות אישיות של כל אחד מהם. אפשר לקבל טפסים אלה אצל המפקח על החינוך הגופני במחוז. המנהלים גם נדרשים להקפיד שכל התלמידים הנמנים עם נבחרת בית הספר אכן עומדים בכללי ההתנהגות החינוכית שהתפרסמו ב**חוזר מנכ"ל הוראת קבע** 0212 מ-6.5.2019: "כללי ההתנהגות החינוכית, החברתית והספורטיבית לבתי הספר העל-יסודיים הנוטלים חלק בתחרויות ספורט – האמנה החינוכית".
- כרטיסי משתתף, נוסף על כרטיס הרישום הקבוצתי, יונפקו למשתתפים בתחרויות של מועדוני הספורט הבית ספריים ובתחרויות אליפות בתי הספר התיכוניים בכדורסל, בכדוריד ובכדורעף.
- ו. מנהלי בתי הספר יודאו כי כל מאמני הנבחרות ומדריכיהן בבית ספרם סיימו את קורס הכשרה לאימון/הדרכה במערכת החינוך או נרשמו לו, בהתאם להוראות שפורסמו ב**חוזר מנכ"ל** הוראת קבע 0214 מ-6.5.2019, סעיף 9: "מאמני נבחרות בתי הספר - חובתם להיות בעלי תעודת הוראה או בעלי תעודת "מאמן"/"מדריך" שעברו הכשרה מיוחדת".
- ז. מנהלי בתי הספר יודאו כי מורי החינוך הגופני מודעים לתקנונים וללוח הזמנים של האירועים להלן. מרכזי החינוך הגופני אחראים לבדוק אם חלו שינויים בתקנון ובלוח הזמנים שבועיים לפני המועד המתוכנן.

4.2 שיתוף נבחרות בחטיבות הביניים ובבתי הספר העל-יסודיים בתחרויות הספורט

- א. הנהלת בית הספר תקבע את מספר הנבחרות הרשאיות להשתתף בתחרויות בהתאם לאחת משתי האפשרויות האלה:
- 1) מספר הנבחרות יהיה כמספר החטיבות בבית הספר. לדוגמה: בית ספר שיש בו חטיבה עליונה אחת ושלוש חטיבות ביניים ייוצג על ידי ארבע נבחרות נפרדות (אחת לכל חטיבה).
  - 2) נבחרת אחת לכל חטיבת גיל: לפי הדוגמה לעיל, נבחרת אחת לחטיבה העליונה ונבחרת אחת לשלוש חטיבות הביניים (סך הכול שתי נבחרות).

- ב. **להלן הכללים לרישום הנבחרות לתחרויות:**
- 1) אם יש יותר מנבחרת אחת, תירשם כל נבחרת בנפרד על גבי הטופס "רישום קבוצתי למשתתפים".
  - 2) על טופס ההרשמה יש לציין את שם המוסד ולהדגיש את כינוי החטיבה באותו מוסד או את סימולה.
  - 3) באפשרות א' ס"ק 1 אין להעביר תלמיד מחטיבה אחת לחטיבה אחרת באותה שנת לימודים.
  - 4) הרישום בכל ענפי הספורט קבוע וסופי לאותה שנת לימודים.
  - 5) השתתפות הנבחרות היא בהתאם לקבוצות הגיל המפורסמות בהודעה זאת.
  - 6) בית ספר שבו פועלת כיתת ספורט רשאי לרשום קבוצה נוספת מתלמידי כיתה ז' שתתחרה בתחרויות אזוריות או מחוזיות בלבד, ללא אפשרות להעפיל לגמר הארצי (במשחקי הגמר הארצי יתמודדו שתי קבוצות משני בתי ספר שונים). בשלב זה הקבוצה הרשמית תהיה הקבוצה המורכבת מתלמידי כיתות ז'-ח' בלבד.
  - 7) בית ספר המשתתף במסגרת התחרויות של אליפות בתי הספר התיכוניים בכדורסל או בכדורעף, יוכל לשתף, במסגרת מחוזית בלבד, נבחרת של כיתות י' לתלמידים שאינם נמנים עם סגל שחקני אליפות התיכוניים (ללא אפשרות להעפיל לאליפות הארצית).
בנבחרת זו אפשר לכלול עד שני תלמידים מכיתות י"א אשר אינם נמנים עם סגל השחקנים של קבוצת אליפות התיכוניים, באישור המפקח על החינוך הגופני במחוז.

ג. **תלבושת**

אם בתחרות משתתפת יותר מנבחרת אחת מאותו מוסד, תהיה תלבושתה של כל אחת מן הנבחרות שונה בצבע החולצה ובסמל.

5. אירועים ארציים ובין-לאומיים

- 5.1 מנהלי בתי הספר מתבקשים לשריין את מועדי האליפויות המתפרסמים בטבלה בהמשך.
- 5.2 בתי הספר שיזכו באליפויות להלן יהיו מועמדים לייצג את משרדנו בתחרויות הבין-לאומיות של בתי הספר. ההחלטה על השתתפות המשלחות בתחרויות הבין-לאומיות של בתי הספר תתקבל בפיקוח הארצי על החינוך הגופני. אין האמור בחוזר זה מחייב את הפיקוח הארצי על החינוך הגופני לשלוח את כל בתי הספר המנצחים לאליפויות הבין-לאומיות. **תמיכת משרד החינוך תעמוד בשנת**

- הלימודים התש"ף על 40% ממחיר כרטיסי הטיסה והשהייה בימי התחרות הרשמיים.**
- 5.3 משלחת המייצגת את משרדנו בתחרויות הבין-לאומיות של בתי הספר במשחקי כדור חייבת לכלול מורה לחינוך גופני במסגרת הרשמית.
- 5.4 **האליפויות הבין-לאומיות בשנת התש"ף:**
1. כדורעף ברזיל 2020-22.5.2020–30.5.2020
  2. כדוריד סרביה 2020-27.6.2020–4.7.2020
  3. כדורגל אולמות (קט רגל) צרפת 2020-1.6.2020–8.6.2020
  4. מרוצי שדה סלובקיה 2020-18.4.2020–23.4.2020
- 5.5 באליפויות הבין-לאומיות לבתי הספר (I.S.F.) בשנת התש"ף יורשו להשתתף אך ורק תלמידים ותלמידות מכיתות י"ב שנולדו לאחר י"ז בטבת התשס"ב, 1.1.2002. לא יורשו להשתתף חריגי גיל.
- הערה**
- כדי לחסוך בהוצאות נסיעה ולמנוע איבוד ימי לימודים, האליפויות הארציות בכדוריד, בכדורעף, בכדורסל, בקט רגל ובכדורגל לבתי הספר העל-יסודיים בשנת הלימודים התש"ף, מאורגנות בימים מרוכזים, כאשר כל נבחרת תשחק שני משחקים ביום. מנהלי בתי הספר מתבקשים להנחות את האחראים לנבחרות להכין את התלמידים לאינטנסיביות של משחקי האליפויות, במיוחד מבחינת הכושר הגופני.
- 5.6 **להלן מועדי האליפויות:**
- א. משחקי כדור**

מס'	הענף	מועד הדיווח המחוזי	מועד האליפות הארצית	מועד הגמר הארצי	הערות
1.	כדורגל י-י"ב תלמידים ותלמידות	יום שלישי, ג' בטבת התש"ף 31.12.2019	ימים שלישי-רביעי, ב'-ג' בשבט התש"ף, 28-29.1.2020 מועד חלופי: ימים רביעי-חמישי, י"ז-י"ח בשבט התש"ף 12-13.2.2020	יום חמישי, ט' באדר התש"ף 5.3.2020	
2.	קט רגל י-י"ב תלמידים ותלמידות	יום שישי, י' בחשוון התש"ף 8.11.2019	ימים שני-שלישי, ד'-ה' בכסלו התש"ף 2-3.12.2019	יום שלישי, י"ב בכסלו התש"ף 10.12.2019	*אליפות בין-לאומית בצרפת (1-) (8.6.2020)
3.	כדורסל י-י"ב תלמידים ותלמידות	יום שישי, י"ז בחשוון התש"ף 15.11.2019	ימים רביעי-חמישי, כ"ט-ל' בחשוון התש"ף 27-28.11.2019		
4.	"חצאי גמר" כדורסל י-י"ב תלמידים ותלמידות		ימים רביעי-חמישי, כ"א בכסלו התש"ף 18-19.12.2019		
5.	גמר אליפות התיכונים בכדורסל י-י"ב תלמידים ותלמידות			יום חמישי, ה' בטבת התש"ף 2.1.2020	
6.	גמר ישיבות תיכונות י-י"ב			יום חמישי, א' בניסן התש"ף 26.3.2020	

עמוד 7 מתוך 15 חוזר מנכ"ל תשע"ט/ט/13 י"ז באב תשע"ט, 18 באוגוסט 2019

7.	כדורעף י"ב תלמידים ותלמידות	יום שישי, ג' בחשוון התש"ף 1.11.2019	ימים שני-שלישי, כ"א בחשוון התש"ף 18-19.11.2019	*אליפות בין-לאומית בברזיל 23-) (30.5.2020
8.	גמר אליפות התיכונים בכדורעף י"ב תלמידים ותלמידות			יום חמישי, ב' באדר התש"ף 27.2.2020
9.	כדורעף ט' מועדונים תלמידים ותלמידות	יום שישי, י' באדר התש"ף 6.3.2020	ימים רביעי-חמישי, כ"ב-כ"ג באדר התש"ף 18-19.3.2020	יום שלישי, כ"ח באדר התש"ף 24.3.2020
10.	כדורעף ז'ח' מועדונים תלמידים ותלמידות	יום שישי, ב' בניסן התש"ף 27.3.2020	ימים רביעי-חמישי, כ"ח-כ"ט בניסן התש"ף 22-23.4.2020	יום שני, י' באייר התש"ף 4.5.2020

מס'	הענף	מועד הדיווח המחוזי	מועד האליפות הארצית	מועד הגמר הארצי	הערות
11.	אליפות ארצית בכדורעף חופים ז'ח', ט', י-י"ב תלמידים ותלמידות		ימים שלישי-רביעי, ג'-ד' בסיוון התש"ף 26-27.5.2020		
			מועד חלופי: ימים שלישי-רביעי, י-י"א בסיוון התש"ף 2-3.6.2020		
			מועד חלופי: ימים שלישי-רביעי, י"ז-י"ח בסיוון התש"ף 9-10.6.2020		
12.	כדוריד י-י"ב תלמידים ותלמידות	יום שישי, ט"ו בכסלו התש"ף 13.12.19		יום חמישי, כ"ה בשבט התש"ף 20.2.2020	*אליפות בין-לאומית בסרביה 27.6.2020-4.7.2020
13.	כדוריד ז'ח' מועדונים ותלמידות	יום שישי, ל' בניסן התש"ף 24.4.2020		יום חמישי, כ"ו באייר התש"ף 21.5.2020	

- בענפים אלה יתקיימו תחרויות בין-לאומיות (I.S.F.). בתי הספר הזוכים במקומות הראשונים יהיו מועמדים להשתתף בהן.

ב. התחרויות המסכמות בחתירה ובשיט

מס'	הענף	מועד המפגש הארצי	הערות
.1	חתירה וקיאקים תלמידים ותלמידות	יום חמישי, כ"ג באדר התש"ף 19.3.2020	
		מועד חלופי: יום חמישי, א' בניסן התש"ף 26.3.2020	
.2	מפרשיות ואופטמיסטים תלמידים ותלמידות	יום שלישי, י"א באייר התש"ף 5.5.2020	
		מועד חלופי: יום שלישי, כ"ה באייר התש"ף 19.5.2020	

ג. אתלטיקה קלה ומרוצי שדה
מועדי התחרויות האזוריות והמחוזיות ייקבעו על ידי המפקחים במחוזות. תחרויות הגמר הארציות תיערכנה בהתאם ללוח הזמנים שלהלן:

מס'	הענף	מועד הדיווח המחוזי	מועד האליפות הארצית	מועד הגמר הארצי	הערות
1.	מרוצי שדה ז'-ח', ט', י-י"ב תלמידים ותלמידות	יום שישי, ט"ו בכסלו התש"ף 13.12.2019		יום שלישי, י"ז בטבת התש"ף 14.1.2020 מועד חלופי: יום שלישי, כ"ה בטבת התש"ף 21.1.2020	*אליפות בין-לאומית בסלובקיה 18-23.4.2020
2.	אתלטיקה קלה ז'-ח' מועדונים+ בתי ספר תלמידים ותלמידות	יום שישי, ט' בניסן התש"ף 3.4.2020		יום רביעי, י"ב באייר התש"ף 6.5.2020 מועד חלופי: יום רביעי, כ"ו באייר התש"ף 20.5.2020	
3.	אתלטיקה קלה ט' מועדונים+ בתי ספר תלמידים ותלמידות	יום שישי, ט' בניסן התש"ף 3.4.2020		יום שלישי, י"א באייר התש"ף 5.5.2020 מועד חלופי: יום שני, כ"ה באייר התש"ף 19.5.2020	
4.	אתלטיקה קלה י-י"ב תלמידים ותלמידות	יום שישי, ה' בשבט התש"ף 31.1.2020		יום שני, ו' באדר התש"ף 2.3.2020 מועד חלופי: יום רביעי, כ"ב באדר התש"ף 18.3.2020	

עמוד 11 מתוך 15
חוזר מנכ"ל תשע"ט/ט/13 י"ז באב תשע"ט, 18 באוגוסט 2019

ד. ניווט תחרותי, אופני הרים, טניס שולחן, בדמינטון, כושר
גופני, שחייה, אתנה הולכות רחוק

מס'	הענף	מועד הדיווח המחוזי	מועד האליפות הארצית	מועד הגמר הארצי	הערות
1.	אליפות אופני הרים ז'-ח', ט' מועדונים תלמידים ותלמידות			יום חמישי, י"ג באייר התש"ף 7.5.2020	* מחזורי ליגה אזוריים יתקיימו במחוזות תל אביב, מרכז, צפון, ירושלים, חיפה ודרום.
				מועד חלופי: יום חמישי, כ' באייר התש"ף 14.5.2020	
2.	גמר ארצי בניווט תחרותי ז'-ח', ט', י-י"ב תלמידים ותלמידות			יום שני, כ' באדר התש"ף 16.3.2020	* מחזורי ליגה אזוריים יתקיימו במחוזות תל אביב, מרכז, צפון, ירושלים, חיפה ודרום.
				מועד חלופי: יום חמישי, א' בניסן התש"ף 26.3.2020	
3.	טניס שולחן י-י"ב תלמידים ותלמידות	יום שישי, י"ז בחשוון התש"ף 15.11.2019		יום רביעי, י"ג בכסלו התש"ף 11.12.2019	
4.	טניס שולחן ז'-ח' תלמידים ותלמידות	יום שישי, ט' בניסן התש"ף 3.4.2020		יום שני, כ"ד באייר התש"ף 18.5.2020	

	<p>יום שלישי, ט' בשבט התש"ף 4.2.2020 מועד חלופי: יום שלישי, ט"ז בשבט התש"ף 11.2.2020</p>			<p>אליפות ארצית בכוש גופני י-י"ב תלמידים ותלמידות</p>	.5
	<p>יום שלישי, כ"ג בשבט התש"ף 18.2.2020 מועד חלופי: יום שלישי, ל' בשבט התש"ף 25.2.2020</p>				
	<p>יום שלישי, כ"א באדר התש"ף 17.3.2020 מועד חלופי: יום שלישי, כ"ז באדר התש"ף 24.3.2020</p>				
	<p>יום רביעי, כ"ה באייר התש"ף 20.5.2020</p>		<p>יום שישי, ז' באייר התש"ף 1.5.2020</p>	<p>בדמינטון ז'-ח' מועדונים תלמידים ותלמידות</p>	.6
	<p>יום שישי, כ"ו בתשרי התש"ף 25.10.2019</p>			<p>אתנה הולכות רחוק</p>	.7

6. כללי ההתנהגות החינוכית, החברתית והספורטיבית לבתי הספר העל-יסודיים הנוטלים חלק בתחרויות ספורט

בית ספר על-יסודי (חטיבת ביניים או חטיבה עליונה) שייטול חלק בתחרויות הספורט של בתי הספר מחויב לכללי ההתנהגות החינוכית, החברתית והספורטיבית כפי שפורסמו בחוזר מנכ"ל הוראת קבע 0212 מ-6.5.2019: "כללי ההתנהגות החינוכית, החברתית והספורטיבית לבתי ספר על-יסודיים הנוטלים חלק בתחרויות ספורט – 'האמנה החינוכית'". בעת ההרשמה לתחרויות יצרף מנהל בית הספר טופס של כללי ההתנהגות חתום אישית על ידו. חתימה על טופס אחד מספיקה, והיא מקיפה את כל התלמידים הספורטאים והנבחרות של בית הספר לאותה שנת לימודים. את האמנה החינוכית אפשר להוריד מהתקנון לאירועי החינוך הגופני, המפורסם באתר המפמ"ר והממונה על החינוך הגופני בכתובת www.education.gov.il/pe.

גמול ריכוז בתי ספר קטנים/מקצוע הוראה קטן לשנת הלימודים התש"ף

הודעה מספר 0154

תאריך פרסום ההודעה 18/08/2019

הגורם האחראי

תחום תנאי שירות של עובדי הוראה, אגף בכיר-כוח אדם בהוראה

073-3935162

gmul_rikuz@education.gov.il

תוכן העניינים

1	1. רקע
2	2. אופן חישוב הגמול
2	2.1 בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים.....
2	2.2 בחטיבות העליונות.....
2	3. הזכאים לגמול
3	4. אופן הגשת הבקשה לקבלת הגמול
5	נספח א: טופס לעובד הוראה עבור גמול ריכוז מקצוע קטן
8	נספח ב: טופס לעובד הוראה עבור גמול ריכוז מקצוע קטן

1. רקע

על פי הסכמי השכר משנת 1993, שנחתמו בין ארגוני המורים לנציגי המעסיקים (ראו חוזר נד/3, נספח א), קיימת **מכסה מוגבלת של גמולי ריכוז לעובדי הוראה** במוסד שבו מספר כיתות קטן (בבתי ספר יסודיים) או במקצוע שסך כל שעות הוראתו הן **לא פחות מ-24 ופחות מ-48 שעות שבועיות** (בבתי ספר על-יסודיים). לצורך יישום ההסכם וקביעת התבחינים לקבלת הגמול, הוקמה ועדה משותפת למשרד החינוך ולנציגים של ארגוני המורים.

גמול ריכוז מקצוע קטן נועד עבור ריכוז של מקצוע הנלמד בכיתה בלבד. גובה הגמול הוא 4%. הגמול מוכר גם במסגרת הסכם אופק חדש וגם במסגרת הסכם עוז לתמורה.

2. אופן חישוב הגמול

2.1. בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים

לעובדי הוראה המועסקים על פי הסכם אופק חדש - הגמול יחושב על בסיס השכר הטבלאי.
לעובדי הוראה המועסקים על פי הסכמי השכר טרום הרפורמה - הגמול יחושב על בסיס הרכיבים האלה: שכר משולב, תוספת תגבור הוראה (94'), תוספת 2001, תוספת 2008 ותוספת 2011.

2.2. בחטיבות העליונות

לעובדי הוראה ברפורמת עוז לתמורה - הגמול יחושב על בסיס הרכיבים האלה:
שכר משולב ותוספת עוז לתמורה.
לעובדי הוראה המועסקים על פי הסכמי השכר טרום הרפורמה - הגמול יחושב על בסיס הרכיבים האלה: שכר משולב, תוספת תגבור הוראה (94') ותוספת מיזוג רכיבים.
לתשומת לב, רכיבי השכר המהווים בסיס לחישוב גמולים בחטיבה העליונה עודכנו בהתאם להסכם השכר הקיבוצי מיום 14.3.2018.
אין להתחייב בפני עובד הוראה על קבלת הגמול לפני שמנהל בית הספר יקבל אישור בכתב מהוועדה המשותפת למשרד החינוך ולארגוני המורים על הזכאות לגמול.

3. הזכאים לגמול

3.1 עובדי הוראה בבתי ספר יסודיים שמספר הכיתות בהם הוא 5-12 כיתות.

רשימת המקצועות המאושרים לגמול בשלב החינוך היסודי

עברית	תורה שבעל פה	פיזיקה
אנגלית	מתמטיקה	אזרחות
לשון	חינוך גופני	ביולוגיה
מדעים	מורשת ותרבות	היסטוריה

	ישראל	
מחשבים	תנ"ך	גיאוגרפיה
	אומנות	אורייתות
	כימיה	ספרות
	הבעה	ערבית

- 3.2 עובדי הוראה בבתי ספר **על-יסודיים** המלמדים מקצוע שסך שעות ההוראה בו **לא פחות מ-24 וכחות מ-48 שעות שבועיות** ובבית הספר עובדים עוד **שני מורים לפחות** שסך כל היקף משרתם באותו מקצוע הוא לפחות משרה מלאה אחת.
- 3.3 ריכוז מקצוע קטן הוא אחד מבין שני התפקידים שמותר לעובד הוראה למלא בו זמנית.
- 3.4 מכיוון שמספר המכסות מוגבל, מומלץ שבית ספר שלא קיבל גמול זה שנתיים ברציפות (תשע"ח-תשע"ט), יגיש את מועמדותו.

4. אופן הגשת הבקשה לקבלת הגמול

- 4.1 ניתן להגיש בקשה לקבלת הגמול עבור עובד הוראה אחד **בלבד** בכל מוסד מנהל אשר יגיש בקשה לקבלת הגמול עבור שני עובדי הוראה באותו מוסד, תידחה בקשתו.
- 4.2 על המנהל למלא טופס עבור עובד הוראה לפי שלב החינוך (**יסודי/על-יסודי**) שבו המורה המומלץ מועסק ולשולחו סרוק לכתובת הדואר האלקטרוני הרשומה בהמשך. הטפסים מובאים להלן בנספחים א ו-ב.
- 4.3 הבקשות תתקבלנה עד יום חמישי ב' בחשוון תש"ף, 31.11.2019 **בקשה שתוגש לאחר מועד קיום הוועדה לא תתקבל ואף תידחה.**
- 4.4 **הוועדה תידון רק בבקשות שנתקבלו אמצעות כתובת המייל gmul_rikuz@education.gov.il. לא יתקבלו בקשות שיוגשו באמצעים אחרים (פקס, פורטל עובדי הוראה, דואר).** תחום תנאי שירות עובדי הוראה יעביר למנהל בית הספר אישור על קבלת הבקשה באמצעות הדואר האלקטרוני בלבד. לאחר קיום מועד הוועדה יעברו מכתבים בגין זכאות לגמול, או דחייתו.
- 4.5 **החלטת הוועדה היא סופית ואין אפשרות לערער על החלטתה.**

נספח א: טופס לעובד¹ הוראה עבור גמול ריכוז מקצוע קטן

בבית ספר יסודי – התש"ף

התאריך: _____

לכבוד,

משרד החינוך, המחלקה לתנאי שירות של עובדי הוראה

בקשות יתקבלו בדוא"ל בלבד! gmul_rikuz@education.gov.il

**טופס לעובד הוראה עבור גמול ריכוז מקצוע קטן – התש"ף (בית ספר יסודי
בלבד)**

פרטים אישיים של עובד ההוראה

	שם המועמד
	מספר תעודת הזהות
	המקצוע לריכוז (מתוך הטבלה בחוזר בלבד)
יש למלא את העמודה המתאימה	
השכר משולם על ידי בעלות : שם הבעלות: _____ (יש לדייק במילוי סעיף זה כדי למנוע	השכר משולם על ידי משרד החינוך : מחוז: _____ (יש לדייק במילוי סעיף זה כדי למנוע העברת כספים לבעלות שגויה)

העברת כספים לבעלות שגויה)

פרטים על בית הספר

	שם בית הספר
	סמל המוסד
	כתובת בית הספר
	דואר אלקטרוני (מייל) איש קשר
	מספר הכיתות (5-12)

האם המוסד קיבל גמול ריכוז מקצוע קטן בשנתיים האחרונות (תשע"ח-תשע"ט)?

כן / לא (נא להקיף בעיגול).

איש הקשר לבירור פרטים

השם: _____ מספר הטלפון: _____ מספר הטלפון הנייד: _____

שם המנהל: _____ חתימה: _____ חותמת בית הספר: _____

* טופס עם נתונים חסרים, לא ייבדק.

* אם תוגש יותר מבקשה אחת למוסד, הבקשה המאוחרת ביניהן לא תתקבל.

¹ השימוש בלשון זכר הוא מטעמי נוחות. הכוונה היא, כמובן, לכל המגדרים.

העתקים:

* מפקח בית הספר

* ארגוני המורים (הסתדרות המורים/ארגון המורים)

* הבעלות _____

נספח ב: טופס לעובד הוראה עבור גמול ריכוז מקצוע קטן

בבית ספר חטיבת ביניים/תיכון (על-יסודי) – התש"ף

התאריך: _____

לכבוד

משרד החינוך, המחלקה לתנאי שירות של עובדי הוראה

בקשות יתקבלו בדוא"ל בלבד! gmul_rikuz@education.gov.il

טופס לעובד הוראה עבור גמול ריכוז מקצוע קטן – התש"ף (בית ספר על-יסודי בלבד, חטיבת ביניים או חטיבה עליונה)

פרטים אישיים של עובד ההוראה

	שם המועמד
	מספר תעודת הזהות
	המקצוע לריכוז (יש לציין מקצוע אחד בלבד!)
יש למלא את העמודה המתאימה	
השכר משולם על ידי בעלות: שם הבעלות: _____	השכר משולם על ידי משרד החינוך: מחוז: _____
(יש לדייק במילוי סעיף זה כדי למנוע	(יש לדייק במילוי סעיף זה כדי למנוע

העברת כספים לבעלות שגויה)	העברת כספים לבעלות שגויה)
---------------------------	---------------------------

פרטים על בית הספר

	שם בית הספר
	סמל המוסד
	כתובת בית הספר
	מספר המורים הנוספים המלמדים במקצוע זה (לפחות שניים)
	מספר הכיתות
	סך השעות במקצוע (24-48 שעות שבועיות)

האם המוסד קיבל גמול ריכוז מקצוע קטן בשנתיים האחרונות (תשע"ח-
תשע"ט)?

כן / לא (נא להקיף בעיגול).

איש הקשר לבירור פרטים

השם: _____ מספר הטלפון: _____ מספר הטלפון
הנייד: _____

שם המנהל: _____ חתימה: _____ חותמת בית הספר: _____

* טופס עם נתונים חסרים, לא ייבדק.

* אם תוגש יותר מבקשה אחת למוסד, הבקשה המאוחרת ביניהן לא תתקבל.

העתקים

* מפקח בית הספר

* ארגוני המורים (הסתדרות המורים/ארגון המורים)

* הבעלות _____

_____

השימוש בלשון זכר הוא מטעמי נוחות. הכוונה היא, כמובן, לכל המגדרים.

תשלום עבור תלמידי חוץ בחינוך הרגיל: עדכון תעריפי החיוב לשנת הלימודים התש"ף

הודעה מספר 0155

תאריך פרסום ההודעה 18/08/2019

הגורם האחראי

מרכזת בכירה תלמידי חוץ, אגף יישומי חוק ומדיניות, מנהל פדגוגי
hadarle@education.gov.il

תוכן העניינים

1. כללי
2. תעריפי החיוב
3. תשלום עבור שעות לימוד נוספות ושירותים נוספים
4. הזנה במסגרת חוק "ארוחה יומית לתלמיד"

1. כללי

רשות מקומית הקולטת תלמידים מרשות מקומית אחרת במוסדות החינוך שבתחומה, לפי הגדרתם בחוק לימוד חובה סעיף 7 א' (מוסדות חינוך רשמיים, מוסדות חינוך מוכרים בחינוך העל-יסודי, מוסדות חינוך של תאגיד מרכז החינוך העצמאי, מוסדות חינוך של תאגיד מרכז מעיין החינוך התורני בארץ ישראל), זכאית לגבות מהרשות המקומית השולחת שאליה שייך התלמיד "תשלום עבור תלמידי חוץ". התשלום מיועד לכיסוי החלק היחסי של הוצאות החינוך הבסיסיות לתלמיד בגין רכיבים תפעוליים של המוסד החינוכי שאינם מכוסים על ידי משרד החינוך או על ידי משרדי ממשלה אחרים.

התשלום עבור תלמידי חוץ מחויב מתוקף אחריותן המשפטית של הרשויות המקומיות השולחות על תלמידים הגרים בתחומן, על פי המשתמע מסעיף 7(א) לחוק לימוד חובה, התש"ט-194.

ההתחשבות עבור תלמיד חוץ היא בין הרשות הקולטת לבין הרשות השולחת, ואין לערב את ההורים בצורה כלשהי או לדרוש מהם תשלום, מלא או חלקי, עבור התעריף הבסיסי או עבור פעילות נוספת, **למעט במקרים שבהם ההורים בחרו מיוזמתם במוסד אחר מזה שהוצע לילדיהם על ידי הרשות המקומית**. רק במקרה זה אפשר לדרוש את התשלום מההורים.

עקרונות החיוב של התשלום עבור תלמידי החוץ, נוהל השיבוץ, נוהל התשלום ואמצעי האכיפה מפורסמים בסעיף 3.7-75 בחוזר "הוראות הקבע" עג/7(א), "[תשלום עבור תלמידי חוץ](#)". בהודעה זאת מפורטים תעריפי החיוב בחינוך הרגיל וכללי החיוב עבור שעות לימוד נוספות ושירותים נוספים התקפים לשנת הלימודים התש"ף.

2. תעריפי החיוב

משרד החינוך בשיתוף עם משרד האוצר, משרד הפנים ומרכז השלטון המקומי, קבע תעריפים לתשלום עבור תלמיד חוץ בחינוך הרגיל. התעריפים מבוססים על שיעורי התשלום שנקבעו בתקנות לימוד חובה התשס"ה-2005, תיקון תשע"ה 2014 (תלמידי הלומדים ברשות חינוך מקומית אחרת) ולאחר שהוצמדו למדד.

התעריפים לשנת הלימודים התש"ף הם כדלקמן:

סל לתלמיד בגן הילדים ובבית הספר היסודי: **680 ש"ח**

סל לתלמיד בחטיבת הביניים: **869 ש"ח**

סל לתלמיד בחטיבה העליונה: **873 ש"ח**

אין להצמיד סכומים אלו לריבית, למע"ם או למדד.

3. תשלום עבור שעות לימוד נוספות ושירותים נוספים

הרשות השולחת והרשות הקולטת רשאיות לקבוע בהסכם שהרשות השולחת תשתתף בתשלומים נוספים על אלו שקבועים בתקנות ובחוזר המנכ"ל. התשלומים הנוספים נדרשים בשל תוספת בשעות לימוד שמשקיעה הרשות הקולטת, נוסף על שעות התקן שמוקצות למוסד על ידי משרד החינוך, וכן בשל שירותים נוספים שניתנים על ידי הרשות הקולטת (פעילות נוספת).

אין לערב את ההורים ואת התלמיד במחלוקות שבין הרשות הקולטת לבין הרשות השולחת לגבי התשלום עבור שעות לימודים נוספות ושירותים נוספים, וכן אין לדרוש את התשלום מההורים.

במקרה שבו הרשות המקומית סיפקה פתרון שיבוץ לתלמיד בתחומי הרשות, אולם הוריו מחליטים מיוזמתם לשולחו ללמוד מחוץ לתחום השיפוט של הרשות המקומית שהוא מתגורר בה, על ההורים לקבל אישור לכך מן הרשות השולחת ומן הרשות הקולטת. במקרה זה יישאו ההורים עצמם בתשלום עבור השירותים הנוספים. במסגרת הליך שיבוץ התלמיד ברשות הקולטת, על הרשות לדווח להורים בכתב על פרטי התשלום של

שעות הלימוד, על השירותים הנוספים הניתנים ועל הסדרי התשלומים ולקבל את הסכמתם לכך.
תוספת השעות במימון הרשות הקולטת אינה מיועדת לפיצול כיתות האם במוסד החינוכי אלא להארכת יום הלימודים, או לחילופין, למימון לימודים בקבוצות קטנות בחלק מן השיעורים.
הוראה זו אינה חלה על גני הילדים.

4. הזנה במסגרת חוק "ארוחה יומית לתלמיד"

- 4.1 כל תלמיד הלומד ברשות קולטת, בגן או בבית ספר, במסגרת יום חינוך ארוך שבו מתקיימת הזנה מכוח חוק "ארוחה יומית לתלמיד", זכאי להזנה גם אם מקום מגוריו ברשות אחרת (רשות שולחת).
- 4.2 התשלום עבור ההזנה מוטל על הרשות שבה התלמיד מתגורר (הרשות השולחת).
- 4.3 אם התלמיד זכאי להנחה בתשלום ההזנה על פי חוק, יחול התשלום העודף על הרשות השולחת.
- 4.4 על הרשות הקולטת ועל הרשות השולחת להגיע לסיכום בדבר התשלום עבור ההזנה בלי לערב את הוריו של התלמיד.
- 4.5 לשאלות ולהבהרות בנושא תשלום ההזנה אפשר לפנות אל מר יורם אדלר, בטלפון 02-5602135, בדוא"ל yoramad@education.gov.il.

ממונה על חוזרי המנכ"ל : דליה הלוי
מרכזת חוזרי מנכ"ל : רויטל לוי
עריכה : דליה לאופר וורד צדוק
עריכה לשונית : דליה לאופר ונילי גרבר
מרכזת ההפקה : חן רביניאן
עיצוב : סטודיו "שחר שושנה"

כתובת המאגר הממוחשב של חוזרי המנכ"ל:

<http://www.education.gov.il/mankal> : המאגר הישן

<http://apps.education.gov.il/Mankal/Default.aspx> : המאגר החדש